

2011-08-25

RIKSSKOGSTAXERINGEN, ÅR 1965

Efterbearbetning av 1965-års Fältinstruktionens PDF-fil

=====

Boksida	Typ	Åtgärd (i PDF-filen mha. Acrobat)
-----	-----	-----
15-	anteckning	Ev. förtydliga, visa insättningspunkten*
56	bortklippt	noterat i filen redan
65	saknas helt	Notera på något sätt?*

Notera: Överhuvudtagit kan oläsbar text oftast läsas lättare genom att du kopiera texten, klistra i ett annat program (ex.vis Anteckningar, eller i PDF-Readers sökruta för enstaka ord) och läsa där. Jag har editerat OCR-tolkningen så gott jag kunnat; texten kan vara rätt fast det knappt syns.

* mha. Acrobat Text Box Tool el. dyl.

Geo. S. Day

1965.

Innehållsförteckning

	<u>Sid.</u>
I. <u>LAGETS SAMMANSÄTTNING</u>	
Lagledare, förman o. övrig personal	1
II. <u>FÖRESKRIFTER ANG. TAXERINGENS TEKNISKA UTFÖRANDE</u>	
A. <u>Rikets indelning i regioner och uppdelning av län i länsdelar</u>	1
B. <u>Arealexteriörföringen</u>	
Allmänna anvisningar	2
Arealens fördelning	6
Bonitet	3
Definition av ägoslag	7
Fjäll	8
Huggningsklass	8
Hyggesstorlek och -ålder	10
Inägojord	8
Peridermiumskador	11
Regionernas omfattning	1
Skogsfågel	11
Skogsmark	7
Vattentäckt område	7
Återväxtåtgärder	10
Ägargrupper	9
Ägoslag	7
Övrig mark	8
C. <u>Stubbinventeringsinstruktion</u>	
Arealredovisning	12
Avverkningssäsonger	12
Beskrivning av stubbytor	13
Kontrollträd	17
Registrering av stubbar	15
Stubbspån	17
Utläggning av stubbytor	13
D. <u>Provytetaaxeringen</u>	
Allmänna anvisningar	18
Antal ytor	18
Arealredovisning	19

	<u>Sid.</u>
Bestandsform	26
Beståndskaraktärer	23
Bonitet	22
Bottenskikt	22
Buskar	20
Fältskikt	20
Huggningsklass	24
Höjd över havet	19
Inägojord	19
Ledväxter	20
Marklutning	19
Slutenhetsgrad	27
Ståndortskaraktärer	19
Stämpling	29
Tidigare huggningar	26
Tillstånd i övrigt	27
Trädbestånd	19
Uppkomstsätt	26
Vegetationsklassifikation	19
Vindexposition	19
Virkesförrådets uppskattning	33
Åldersklass	23
Åtgärdsförslag	28
Återväxtförhållanden	30
Ägargrupp	9
Övrig mark	19
E. <u>Provträd</u>	
Barktjocklek	36
Borrspån	41
Diameter	36
Gallringsanteckning	40
Höjd	36
Klassificering	38
Kottförekomst	37
Krongräns	37
Kvalitetsbedömning	39
Provträdens uttagande	35
Skador	39

	<u>Sid.</u>
Stubbdiameter	38
Toppskott	38
Torrgrensgräns	38
Trädklass	38
Typ av lövträd	40
Underväxt	39
Åldersklass	40
Överståndare	39

B I L A G O R

Definitioner för ägoslagen	43
Skogsmarkens fördeln. å ägargrupper	48
Kartbeteckningar (olika skogsägarkategorier)	50
Mätning av toppskottslängd med kikare	51
Exempel på bestämning av kanträd	53
Höjdmätning av lutande träd	54
Korrektion i $m = c$	55
Tillägg till brösthöjdsålder	56
Framflyttning i meter vid olika lutnings- vinklar m.m.	57
Stämplingsinstruktion	58
Anvisningar för bonitetsklassificering	61
Schema för klassificering av myrar	63
Höjdbarometerns användning	63
Bilinstruktion	65
Förfarande vid olycksfall	66
Allmänna administrativa föreskrifter	67
P M ang. observationer o. bedömningsområden m.m. vid förande av provyteprotokoll	73

Instruktion
för arbetet å marken under

RIKSSKOGSTAXERINGEN

År 1965

I. LAGETS SAMMANSÄTTNING

Varje arbetslag (taxeringslag) ledes av en lagledare, som är ansvarig för lagets arbete.

Övrig personal består vanligtvis av en förman, en kompassförare och klavare, två linjemätare samt en markkartör.

II. FÖRESKRIFTER ANGÅENDE TAXERINGENS TEKNISKA

UTFÖRANDE

Taxeringen sker genom provytetaxering, varjämte arealexteriör förs utefter taxeringslinjerna.

Taxeringslinjerna utgör sidor i de kvadratiska taxeringstrakter, som är utmärkta på lagledarens kartor.

Taxeringstrakterna är orienterande efter de föregående riksskogstaxeringarnas linjesystem, NO-SV i Norrland och Kopparbergs län och Ö-V i övriga delar av landet.

Taxeringstrakterna redovisas med traktsidan som enhet.

A. Rikets indelning i regioner och uppdelning
av län i länsdelar

Region	I	Norrbottnens och Västerbottnens län.
"	II	Västernorrlands län, landskapet Jämtland samt härjedalsdelen av Övre Ljungadalens kommun.
"		Landskapet Härjedalen utom Övre Ljungadalens kommun samt Gävleborgs och Kopparbergs län.

- Region IV Stockholms, Södermanlands, Uppsala, Västmanlands, Värmlands, Örebro, Skaraborgs, Älvsborgs, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Östergötlands län.
- " V Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands och Göteborgs och Bohus län.

Följande länsdelar urskiljas:

- Norrbottnens kustland - Norrbottens lappmark
Västerbottnens - Västerbottnens "
Ångermanland - Medelpad
Härjedalen - Jämtlands landskap - del av Övre Ljungadalens kommun
Hälsingland - Gästrikland
Särna - Idre - övrig del av Kopparbergs län
Dalsland - Västgötadelen av Älvsborgs län
Norra landstingsområdet - Södra landstingsområdet av Kalmar län.

B. Arealaxteriörföringen

a. Allmänna anvisningar

Taxeringstrakternas sidlängder är

- 1800 m i reg. I och II norra och mellersta Norrland,
1600 " " " III södra Norrland,
1400 " " " IV Mellansverige,
1200 " " " V Sydsverige.

Dessa traktsidor bildar taxeringslinjer, som med tillhjälp av kompass följs å marken och markeras genom en ca 70 m lång släplina.

Är startpunkten svår att bestämma i terrängen, utrönes dess läge genom mätning eller syftning från fast punkt, vilken kan fixeras å kartan.

Så ofta tillfälle ges, skall lagledaren med hjälp av kartan kontrollera den å marken gångna linjens läge och riktning. Någon korrektion av eventuellt fel skall

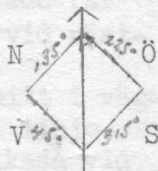
ej vidtagas under taxeringen av en traktsida (korrektion: vid slutpunkt se sid 5). Synes kompassföraren systematiskt avvika från linjen å kartan, skall han beordras följa nytt kompasstreck å nästa traktsida. Till ledning vid sådan ändring meddelas, att en avvikelse från denna linje av omkring 16 m under gångna 1 000 m motsvarar en avvikelse av 1 nygrad.

b. Taxeringstrakternas beteckning

Varje trakt har sin beteckning eller nummer efter ett visst system, t.ex. 345 - 12 - 13. (Första siffergruppen anger linjenumret, andra gruppen området och tredje gruppen taxeringsåret).

De olika traktsidorna benämns efter väderstrecket, t.ex. N-sidan, Ö-sidan o.s.v. I Norrland och Kopparbergs län där trakterna är orienterade i linjeriktningen NO-SV tillämpas följande beteckningar:

nordvästra sidan	betecknas	N
nordöstra	"	O
sydöstra	"	S
sydvästra	"	V

c. Sträckmätningen samt sträckornas redovisning

Sträckmätningen utförs utefter släplinan medelst ett 20 m måttband och med användande av mätpinnar.

Den å marken uppmätta sträckan bör vid passerande av å kartan säkert bestämda punkter kontrolleras genom jämförelse med motsvarande sträcka enligt kartan. Någon korrektion görs inte. En tabell för framflyttning vid mätning i kuperad terräng meddelas å sid 57.

Inom varje traktsida sker mätningen löpande, varvid avstånd över vatten samt över större inägor och impediment får tas från kartan med mätlinjal. Sådana enbart från kartan uttagna sträckor samt alltid vattentäckt område, som utgör del av taxerad traktsida, stryks under i arealexteriören. Kring besådd åker vinklas på vanligt sätt.

Taxeringen sker i allmänhet medsols. Alla påslag räknas från traktsidans begynnelsepunkt vid taxering med-

sols. Slutpunkt blir följaktligen alltid traktsidans ändpunkt räknat medsols. I undantagsfall, då större arbetstekniska fördelar kan vinnas, får taxering ske motsols. Därvid skall påslagsräkningen ske baklänges. Ofta kan det vara fördelaktigt att börja inne på en traktsida, exempelvis där en väg skär sidan. Om detta sker vid påslag 750 och taxeringen sker medsols börjar arealexteriören på 750 och fortsätter till slutpålen (1200, 1400 etc). Resterande del börjar på 0 och slutar på 750. Verkställes taxeringen motsols, börjar arealexteriören på 750 och registreras baklänges till 0. Resterande del börjar på slutpålen (1400, 1600 etc.) och slutar på 750.

Provytans nummer skall antecknas med romerska siffror i kolumnen för vattentäckt område. Oavsett i vilken riktning taxeringen verkställes erhåller provytan det nummer, som enligt instruktionen för provytetaxeringen motsvarar påslaget. Om provyta faller på vattentäckt område får provytans nummer antecknas på följande rad, varvid nästkommande påslag anges med en rads mellanrum.

Om taxeringen börjar vid landsväg, startas mitt i vägbanan (således förs halva vägens utsträckning i linjeriktningen som avdrag i första avpålningen), likaså vid järnvägar, bäckar, åar och kraftledningsgator, d.v.s. impediment med mera regelbunden bredd.

Då startpunkten vid väg el. dyl. med ledning av arbetskartan ej kan fastställas noggrannare än till närmaste 100-m-påslag (kartor i skala 1:50 000 och 1:100 000), skall startpunktens exakta påslag bestämmas med utgång från dagens datum enligt följande:

På dagar med udda datum ökas 100-m-påslaget med ett antal meter som är = 5 x slutsiffran i dagens datum.

På dagar med jämnt datum minskas 100-m-påslaget med ett antal meter som är = 5 x slutsiffran i dagens datum.

Innebörden härav framgår av följande tabell.

Sista siffra i dagens datum	Startpåslag vid vägen
0	100-m-påslaget + 00 m
1	" + 05 "
2	" - 10 "
3	" + 15 "

Sista siffra i
dagens datum

Startpålslag vid vägen

4	100-m-pålslaget	- 20 m
5	"	+ 25 "
6	"	- 30 "
7	"	+ 35 "
8	"	- 40 "
9	"	+ 45 "

Om det med bestämdhet kan konstateras att traktsidans slutpunkt avviker från den punkt som är markerad på kartan skall flyttning till ny startpunkt ske. Om avvikelserna är obetydliga (< 100 m vid skala 1:10 000 och < 300 m vid skala 1:100 000) skall korrektion ej utföras.

Om korrektion vidtages då traktsida avslutats, göres anteckning härom i raden för "summa" i anmärkningskolumnen genom angivande av längd och riktning till nästa traktsidas begynnelsepunkt. Så även vid avslutad trakt. Ex. 250 m. SSo.

Om den å marken gångna linjesträcka avviker väsentligt från å kartan markerad sträcka, skall den uppgångna linjen inläggas å kartan med blyerts. Samtidigt görs anmärkning härom i arealexteriörens anmärkningskolumn.

Någon registrering å blanketterna av län eller länsdel behöver i regel ej göras under fältarbetet. Endast om en taxeringstrakt ligger i gränsen mellan olika län eller länsdelar skall lagledarna å samtliga blanketter för trakten ange till vilket område uppgifterna å blanketterna höra. Skilda blanketter skall användas för olika län eller länsdelar. Kommunkod ifylles å kontoret.

d. Markering i terrängen

Taxeringslinjens läge i terrängen markeras exakt på var 100:e meter med de stickor, som lagen är försedda med.

Där dagens arbete börjar och slutar samt vid passerande av bilväg utsätts en större påle (barkad till övre hälften). Vid sidan härom nedsätts en sticka med påskrift om traktens nr, traktsidans beteckning, påslag,

datum, klockslag och lagets nr exempelvis: 345 - 2 - 1, N 120, 17/6 -64 kl 11¹⁵, lag V. Om startpunkten ej lätt kan återfinnas från det ställe, där bussen parkerats, eller bussen är svår att upptäcka, bör lämplig anvisning sticka till startpunkten utsättas.

På stickan vid sista provytan å varje traktsida anges i överensstämmelse med arealexteriören eventuell förflyttning till nästa sidas startpunkt. I åker utsätts inga pålar eller stickor. Vid inpassage i skog från större inågor eller liknande sätts en sticka och en påle.

Alla stickor skall vändas så, att texten är synlig från det håll varifrån laget kommit. Vid väg sätts pålen vid den sida som sist passerades.

Vägpåle utsätts även vid mindre väg eller t.o.m. vid stig, då andra vägar ej förekommer inom trakten.

Då dagens arbete är slut, skall detta anges på pålen (345 - 3 - 1, N 1380, 17/6 -64 kl 17¹⁵, lag V. Slut för dagen.) Dessutom skall avstånd och riktning till slutpunkten anges vid startpunkten, dock ej då sträckan mellan slutpunkt och startpunkt kartmätas.

Om laget under dagen flyttar för att påbörja nästa trakt skall vid slutpunkten en större påle uppsättas varvid anges till vilken trakt laget flyttar. Vidare anges klockslag och datum. Dylig påle eller gärna ett par st. anbringas så att de vid eventuell inspektion lätt kan återfinnas (om möjligt synliga efter bilväg).

e. Arealens fördelning

Allmänna anvisningar

Arealen inom ett 20 m brett bälte, beläget 10 m på vardera sidan om släplinan, fördelas genom uppmätning av taxeringslinjen på femtal meter när. Arealfigurer, som är oregelbundna, skär snett över eller endast berör yttre delar av taxeringsbältet, anges genom avpålning på så sätt att den antecknade arealen (uppmätt längd x 20 m bredd) svarar mot den verkliga. Härvid anges i arealexteriörens anteckningskolumn "fördelad sträcka".

Arealexteriör förs av lagledaren (bl. T f 1). Å den-
na fördelas arealen på skilda ägoslag, varjämte skogs-
marken fördelas på slutenhet samt bonitets- och hugg-
ningsklasser. Dessutom skall å arealexteriören registre-
ras skogsägargrupp, hyggesstorlek, hyggesålder och verk-
ställda återväxtåtgärder.

I anmärkningskolumnen anges för huggningsklass E fyra
olika typer, för diverse mark anges arten. I samma ko-
lumn anges förekomst av skogsfågel.

Ägoslag

Följande ägoslag utskiljs:

1. Vattentäckt område. Om en hel traktsida enbart fal-
ler i vatten förs ingen arealexteriör men anteckning här-
om görs på nästföljande sidas arealexteriör överst till
höger. Om någon del av traktsidan utgörs av landareal,
förs hela traktsidan i vanlig ordning. Sådana från kar-
tan uttagna sträckor över vatten skall understrykas. I
samma kolumn antecknas provytans nr ned romersk siffra.
2. Skogsmark med angivande av hagmark, sumpskog, tall-
hed och övrig skogsmark.

Råder tveksamhet beträffande viss marks hänförande
till skogsmark eller äng, hänförs marken till skogsmark,
och i anmärkningskolumnen antecknas "möjligen äng".

Igenlagda inägor, gamla torpställen o.dyl. som nu an-
vändes endast för bete hänförs till kal hagmark, varjäm-
te antecknas "möjligen äng".

Vid taxeringen skall registreras förekomsten inom
taxeringsbältet av f.d. inägor, varmed menas mark som
ej längre brukas som inägojord och som nu utgörs antingen
av kalmare eller av mark bevuxen med skog under 20 år.
Registreringen sker genom att anteckna "f.d. inäga" i
arealexteriörens anmärkningskolumn å raden för det pål-
slag som avses. Å provyteprotokollet sker anteckningen
ovanför "Ägoslag". Registreringen utföres ej om f.d. in-
ägojord är bevuxen med skog äldre än 20 år.

Skogsmarken ävensom bestånden fördelas efter okulär
bedömning enligt följande grunder (a - c). (Beträffande

närmare definitioner i olika avseenden hänvisas till provytetaxeringen.) All skogsmark (även mindre skogsholmar, i allmänhet över 0,25 ha, om de anses hänförliga till skogsmark) skall taxeras.

a) Slutenhet: Uppdelning sker på två slutenhetsgrupper: över 0,5 (5) och under 0,5 (0).

b) Bonitet: Anges i Jonsons bonitetsklasser på sätt som framgår av arealexteriören. Anvisningar till stöd för boniteringen, se sid 56.

c) Huggningsklass Redovisas i klasserna A - E i enlighet med anvisningar å sid 24. För huggningsklass E anges dessutom underavdelningar i anmärkningskolumnen.

3. Fjäll. All mark ovanför den av klimatet betingade mera sammanhängande barrträdsgränsen redovisas endast som fjäll. Denna redovisning kan ske efter uppmätning å kartan, om ej för orientering taxeringslinjen lämpligen bör uppmätas. Myr mellan skog och fjäll förs till fjäll.

4. Inägor. Aker, tomt, äng, inägobackar samt uthuggning mot aker redovisas under benämningen egentliga inägor. Till gruppen diverse inägor förs skogbeväxt tomt, stadsplanerat område, industriområde, flygfält samt militärt område ej hänförligt till skogsmark (vissa skjutfält taxeras ej). Anteckning om arten görs i anteckningskolumnen.

5. Ovrig mark (impediment) med underavdelningarna:

a) berg

b) fjällbarrskog

c) myr med underavdelningarna rismosse, starrmosse, kärr. Om myr har varit föremål för torvtäkt, antecknas "torvtäkt" i anmärkningskolumnen.

d) flygsandsfält

e) diverse mark med angivande i anmärkningskolumnen om arten, t.ex. väg, torvtäkt (myr som för närvarande utnyttjas till torvtäkt), kraftledning, skjutbana, gallstrand, klapperstensfält.

Diverse mark helt belägen inom inägoområde redovisas dock som inäga. Vägar och järnvägar som ligga i gräns mot inäga hänförs även till inäga.

Kallhuggna rågångar redovisas ej separat utan förs till angränsande mark.

Nationalparker och vissa skjutfält taxeras ej.

Beträffande definition av ägoslagen, se sid. 43.

Skogsmarkens och övrig marks fördelning å ägargrupper

Följande indelningsgrund skall tillämpas (jfr s. 46).

A. Allmänna skogar: 1. kronoskogar, 2. ecklesiastiska skogar, 3. övriga allmänna skogar (härad- och sockenallmänningar, stadsskogar, vissa skogar under Skogs-sällskapets förvaltning, kommunskogar, renbetesfjällens skogar, m.fl.).

B. Enskilda skogar: 4. aktiebolag, 5. bondeskorar, 6. godsskorar. Grupperna 5 och 6 benämns övriga enskilda skogar. Skogsägargrupperna är å kartan utmärkta med olika kantfärg (se beteckningsschema sid. 50). Beträffande Norrland, Kopparbergs län samt övre Värmland observeras att alla övriga enskilda skogar förs till 5. bondeskorar. (Ägargrupper se sid. 48).

Till ägargrupp O. obestämd förs järnvägar och vägar. Dock skall vägar och järnvägar, som är belägna inom inägoområden eller utgör gräns för inägoområde föras till inägor och sålunda ej redovisas med hänsyn till ägare.

Kraftledningsgator förs till samma ägargrupp som angränsande mark; likaså mindre skjutbanor. Kraftledningsgator och vägar bör alltså ej redovisas i en gemensam sträcka, utan delas upp så att de kan föras till sina rätta ägargrupper. I händelse gator upphuggits i skogen och dessa gator kan bedömas avse vägar eller kraftledningar förs marken till div. mark. Upphuggningar, som gjorts efter en sträcka som tydligen ej kommer att nyttjas för detta ändamål (p.g.a. felstakning eller nedlagda kraftledningar) redovisas som kalmark.

I händelse en å kartan angiven rågång ej kan återfinnas å marken, skall den linjesträcka, som är belägen inom 50 m avstånd från det enligt kartan beräknade läget av rågången även anges som O. å arealexteriören.

Överensstämmer ej rågångens läge med vad som angivits å kartan, skall rågångens rätta läge markeras å kartan.

Råder tveksamhet beträffande ägare bör förhållandet om möjligt utredas i orten genom förfrågan hos skogstjänstemän.

Hyggesstorlek och hyggesålder

Hyggesstorlek anges för huggningsklass A enligt följande: Storlek upp till 1 ha (0), 1-4 ha (1), 5-9 ha (2) och över 10 ha (3). I den mån det är möjligt att skilja hyggesarealen på ägargrupper skall hyggets omfattning avse samma ägargrupp som redovisats i arealexteriören. Delas hygge i arealexteriören genom avpålning för t.ex. bonitet, utskjutande skogsudde el. dyl. anges den sammanlagda hyggesstorleken för alla avpålningarna. Markering härav sker genom klammer för de rader hygget avser. Hyggesålder anges dessutom i följande klasser: 0-2 år (1) 3-5 år (2) samt 6 år och äldre (3).

Liksom vid stubbinventeringen skall vegetationsperiodens början vara gräns för åldersbestämningen.

Vägledande för hyggets ålder kan vara antalet toppskott med tydlig reaktion på å hygget eventuellt befintliga enstaka plantor eller marbuskar. Detta ger i allmänhet en anvisning om hur gammalt hygget minst kan anses vara. Stubbarnas utseende och risets förmultning får i övrigt vara vägledande.

Återväxtåtgärder

I kolumnerna för verkställda återväxtåtgärder korsas vederbörande åtgärds-kolumn. Enkelkors för innevarande säsong, dubbelkors för föregående och tre kors för tidigare säsong. Säsongerna avser här kalenderår i motsats till "avverkningssäsongerna" och hyggesålder som avser "vegetationsår". Tidigare säsong omfattar sålunda kalenderåret två år före taxeringsåret.

Varje åtgärd skall registreras för sig oavsett om andra åtgärder även vidtagits. Kolumnen "Ingen åtgärd" skall markeras med ett kors, där ingen av angivna åtgärder är vidtagen.

Plantröjning avser bestånd upp till 3 m medelhöjd å härskande träd i det kvarvarande beståndet.

I en korsad ruta får icke något avdrag för impediment eller inågor anges. I sådant fall verkställes avpålning.

Skogsfågel

Registrering av tjäder (tj) och orre (o) skall utföras i anmärkningskolumnen enligt följande:

1) Enstaka äldre fåglar

Härvid anges antal, art och kön. Ex. tjäder-tupp 2 st. = tj tupp 2, orrhöna 1 st. = o höna 1.

2) Reden. " " antal, ägg och art. Ex. tj rede 7 st.

3) Kullar. " " antal, ungfågel jämte ev. förekomst av höna samt art. Ex. tjäderkull om 7 ungar utan höna = tj 0+7, orrkull med höna = o 1+7.

Är kullarna så stora att äldre höna ej kan urskiljas, anges endast sammanlagda antalet fåglar i kullen. Ex. tj 8. Registreringen skall ske oberoende av bältesbredden.

Något påslag för iakttagelser av tjäder och orre behöver ej antecknas, men registreringen skall ske på raden för den avpålning, inom vilken iakttagelsen gjorts. Denna sträcka får dock ej vara delad för olika ägoslag.

Peridermiumskador

Sporer av blåsrost skall insamlas under tiden juni - 15 juli vid torr väderlek. Sporpulvret i så stor mängd som bekvämligen kan erhållas, lägges i ett papper, som hopvikt stoppas i ett kuvert och snarast insändes till Skogshögskolan, institutionen för skogsbotanik. Sporpulver från olika träd får ej blandas. Å kuvertet anges "Peridermium". Å det hopvikta papperet anges datum för insamlingen samt fyndortens läge. Anträffas sporer under taxeringens gång, anges taxeringstraktens beteckning. I annat fall anges fyndorten med ledning av kartan.

C. Instruktion för stubbinventering (bl. 4 b)

a. Arealredovisning

Under den fortlöpande linjetaxeringen skall vid varje 100-m-påle registreras, om en cirkelyta med 6,64 m radie och 100-m-pålen som centrum är belägen på skogsmark eller på övrig mark och inägor. Sista ytan å varje traktsida, som samtidigt kommer att utgöra ordinarie provyta, förläggs dock 20 m före sista 100-m-pålen.

Registreringen görs å stubbinventeringsprotokollet i raden "antal 10-delar av ytan". År ytan i sin helhet belägen på skogsmark eller på övrig mark och inägor antecknas 0 i raden för resp. ägoslag. År ytan delad på dessa ägoslag, anges det antal 10-delar, som ytan utgör av respektive. Summa 10-delar vid varje 100-m-påle skall bli 10 utom om en del av ytan är belägen på vatten, vilken del ej registreras. År ytan i sin helhet belägen på vatten korsas kolumnerna.

Två traktsidor kan registreras på varje blankettsida. Om antalet stubbprovoytor inte är stort räcker alltså en blankett till en trakt. Om stubbprovoytor tillhörande två skilda traktsidor registreras på samma blankett skall för varje stubbyta traktsidans beteckning (N,O,S,V) anges i raden för anmärkningar.

b. Stubbinventering

1. Registrering av avverkningssäsong

Vid varje 100-m-påle skall observation göras om avverkning skett eller ej inom ett område omfattande ca 20 m omkring en tänkt påle 10 m före 100-m-pålen. Området skall tillhöra samma bestånd och samma ägargrupp, inom vilket påslaget är beläget. Går tydlig gräns för avverkning inom 20 m avstånd utan att beröra stubbräkningsytan, registreras ej avverkningen. Sista 100-m-pålen å varje traktsida avser påslaget 20 m före.

Följande avverkningssäsonger urskiljes.

0. Innevarande säsong = sommaren och hösten under taxeringsåret.

1. Föregående säsong = våren året före taxeringen - våren taxeringsåret.
2. Tidigare säsong = våren två år före taxeringen - våren året före taxeringsåret.

Gräns mellan avverkningssäsongerna utgör vegetationsperiodens början. Sommaravverkningar karakteriseras av att toppskottstillväxten har börjat, vilket kan konstateras på å marken kvarliggande toppar. Vidare visar stubbarna tydliga spår av att vara avverkade under savtid genom att barken släppt från veden.

För bestämning av ett års vinter- resp. sommaravverkning gentemot tidigare års kan följande indicier vara vägledande: 1) stubbens allmänna utseende, 2) barrens färg på kvarliggande ris och grenar, 3) spår av sågspån invid stubben, 4) barravfall i fällhugget.

Registreringen sker genom att å protokollet resp. påslag ("Linjetaxeringens löpande påslag") markeras med överkorsning x om avverkning bedömes verkställd inom föregående säsong (klart eller tveksamt ställningstagande) och med \emptyset om avverkning klart skett under innevarande eller tidigare säsong samt med 0 om inget av nämnda förhållanden är för handen.

2. Utläggande av stubbräkningsytor

Endast vid de påslag, som enligt ovan markerats med överkorsning (föregående säsong klar eller tveksam), skall stubbräkningsytor utläggas.

Ytorna utlägges som dubbelytor med 6,64 m radie, belägna på ett inbördes avstånd från varandra av 20 m. Ytorna utlägges på påslagen 0,80-1,00, 1,80-2,00 etc. Sista stubbräkningsytorna på varje traktsida förlägges dock till påslagen 17,60-17,80 inom region I och II, 15,60-15,80 inom region III, 13,60-13,80 inom region IV och 11,60-11,80 inom region V.

3. Beskrivning av stubbräkningsytor

För varje stubbräkningsyta eller del därav skall ett fullständigt stubbräkningsprotokoll upprättas.

Beträffande ytornas redovisning i arealavseende gäller härvid följande.

Varje stubbinventeringsyta anses omfatta 20 tiondelar, 10 från var cirkelyta. Antalet tiondelar från varje cirkelyta skall anges, såsom framgår av protokollet. (För hel yta $10+10=20$. Första talet skall härvid avse första cirkelytan.)

Delning av stubbytor sker i följande fall:

a-, b- eller c-yltor: Delning i 10-delar av stubbräkningsyta sker, då stubbarna tillhöra skilda åldersklasser eller då bonitets-, ägoslags- eller ägargrupsgräns eller gräns för avverkning går genom ytan. Om avverkning skett av överståndare, fröträd eller genom diverse huggning, anses hela ytan ha blivit föremål för avverkning. Vid uppdelning av stubbräkningsytan skall skilda protokoll upprättas, varvid varje del betecknas med a, b eller c. För varje del anges hur många 10-delar delen omfattar. Liksom för odelade ytor skall anges hur många 10-delar varje cirkelyta svarar för (ex. yta a $5+0 = 5$, yta b $5+10 = 15$).

Om någon del av stubbinventeringsytan ej varit föremål för avverkning behöver ej två protokoll upprättas, utan resterande antal 10-delar antecknas i anmärkningskolumnen, som ej inventeras. Ex. avverkning endast på $5/10$ av den första av cirkelytorna: $5+0 = 5$ på raden för antal 10-delar samt rest. $15/10$ ej inv. i anm.-kolumnen. Ligger del av ytan i vatten anges ex. "rest. $15/10$ vatten".

A- och B-yltor: Vid tveksamhet om stubbarna på en yta tillhör olika säsonger skall skilda protokoll upprättas för varje säsong, vilka betecknas A och B. A- och B-protokollen betraktas som från varandra oberoende registreringar och skall därför var för sig omfatta hela den inventerade ytan, i normala fall alltså $20/10$. Delning av A- och B-yltor utförs vid behov (se ovan) i a-, b- och c-yltor och betecknas Aa, Ab etc. Exempel på delning i A- och B-yltor är om föryngringshuggning bedöms ha skett under föregående eller tidigare säsong och hygges-

Varje stadsinnehavare ska betala 50 kronor
10 från var kyrkyta. Antalet städer från varje st-
kyrka skall anges, såsom framgår av protokollet (för
del 10-10-20. Första till tredje till dess första
kyrkytan.)

traktvidan

Dejning av stadsbyrå efter följande fall:
a- eller b- eller c- eller d- eller e- eller f- eller g- eller h- eller i- eller j- eller k- eller l- eller m- eller n- eller o- eller p- eller q- eller r- eller s- eller t- eller u- eller v- eller w- eller x- eller y- eller z- eller aa- eller ab- eller ac- eller ad- eller ae- eller af- eller ag- eller ah- eller ai- eller aj- eller ak- eller al- eller am- eller an- eller ao- eller ap- eller aq- eller ar- eller as- eller at- eller au- eller av- eller aw- eller ax- eller ay- eller az- eller ba- eller bb- eller bc- eller bd- eller be- eller bf- eller bg- eller bh- eller bi- eller bj- eller bk- eller bl- eller bm- eller bn- eller bo- eller bp- eller bq- eller br- eller bs- eller bt- eller bu- eller bv- eller bv- eller bw- eller bx- eller by- eller bz- eller ca- eller cb- eller cc- eller cd- eller ce- eller cf- eller cg- eller ch- eller ci- eller cj- eller ck- eller cl- eller cm- eller cn- eller co- eller cp- eller cq- eller cr- eller cs- eller ct- eller cu- eller cv- eller cw- eller cx- eller cy- eller cz- eller da- eller db- eller dc- eller dd- eller de- eller df- eller dg- eller dh- eller di- eller dj- eller dk- eller dl- eller dm- eller dn- eller do- eller dp- eller dq- eller dr- eller ds- eller dt- eller du- eller dv- eller dw- eller dx- eller dy- eller dz- eller ea- eller eb- eller ec- eller ed- eller ee- eller ef- eller eg- eller eh- eller ei- eller ej- eller ek- eller el- eller em- eller en- eller eo- eller ep- eller eq- eller er- eller es- eller et- eller eu- eller ev- eller ew- eller ex- eller ey- eller ez- eller fa- eller fb- eller fc- eller fd- eller fe- eller ff- eller fg- eller fh- eller fi- eller fj- eller fk- eller fl- eller fm- eller fn- eller fo- eller fp- eller fq- eller fr- eller fs- eller ft- eller fu- eller fv- eller fw- eller fx- eller fy- eller fz- eller ga- eller gb- eller gc- eller gd- eller ge- eller gf- eller gg- eller gh- eller gi- eller gj- eller gk- eller gl- eller gm- eller gn- eller go- eller gp- eller gq- eller gr- eller gs- eller gt- eller gu- eller gv- eller gw- eller gx- eller gy- eller gz- eller ha- eller hb- eller hc- eller hd- eller he- eller hf- eller hg- eller hh- eller hi- eller hj- eller hk- eller hl- eller hm- eller hn- eller ho- eller hp- eller hq- eller hr- eller hs- eller ht- eller hu- eller hv- eller hw- eller hx- eller hy- eller hz- eller ia- eller ib- eller ic- eller id- eller ie- eller if- eller ig- eller ih- eller ii- eller ij- eller ik- eller il- eller im- eller in- eller io- eller ip- eller iq- eller ir- eller is- eller it- eller iu- eller iv- eller iw- eller ix- eller iy- eller iz- eller ja- eller jb- eller jc- eller jd- eller je- eller jf- eller jg- eller jh- eller ji- eller jj- eller jk- eller jl- eller jm- eller jn- eller jo- eller jp- eller jq- eller jr- eller js- eller jt- eller ju- eller jv- eller jw- eller jx- eller jy- eller jz- eller ka- eller kb- eller kc- eller kd- eller ke- eller kf- eller kg- eller kh- eller ki- eller kj- eller kl- eller km- eller kn- eller ko- eller kp- eller kq- eller kr- eller ks- eller kt- eller ku- eller kv- eller kw- eller kx- eller ky- eller kz- eller la- eller lb- eller lc- eller ld- eller le- eller lf- eller lg- eller lh- eller li- eller lj- eller lk- eller ll- eller lm- eller ln- eller lo- eller lp- eller lq- eller lr- eller ls- eller lt- eller lu- eller lv- eller lw- eller lx- eller ly- eller lz- eller ma- eller mb- eller mc- eller md- eller me- eller mf- eller mg- eller mh- eller mi- eller mj- eller mk- eller ml- eller mm- eller mn- eller mo- eller mp- eller mq- eller mr- eller ms- eller mt- eller mu- eller mv- eller mw- eller mx- eller my- eller mz- eller na- eller nb- eller nc- eller nd- eller ne- eller nf- eller ng- eller nh- eller ni- eller nj- eller nk- eller nl- eller nm- eller nn- eller no- eller np- eller nq- eller nr- eller ns- eller nt- eller nu- eller nv- eller nw- eller nx- eller ny- eller nz- eller oa- eller ob- eller oc- eller od- eller oe- eller of- eller og- eller oh- eller oi- eller oj- eller ok- eller ol- eller om- eller on- eller oo- eller op- eller oq- eller or- eller os- eller ot- eller ou- eller ov- eller ow- eller ox- eller oy- eller oz- eller pa- eller pb- eller pc- eller pd- eller pe- eller pf- eller pg- eller ph- eller pi- eller pj- eller pk- eller pl- eller pm- eller pn- eller po- eller pp- eller pq- eller pr- eller ps- eller pt- eller pu- eller pv- eller pw- eller px- eller py- eller pz- eller qa- eller qb- eller qc- eller qd- eller qe- eller qf- eller qg- eller qh- eller qi- eller qj- eller qk- eller ql- eller qm- eller qn- eller qo- eller qp- eller qq- eller qr- eller qs- eller qt- eller qu- eller qv- eller qw- eller qx- eller qy- eller qz- eller ra- eller rb- eller rc- eller rd- eller re- eller rf- eller rg- eller rh- eller ri- eller rj- eller rk- eller rl- eller rm- eller rn- eller ro- eller rp- eller rq- eller rr- eller rs- eller rt- eller ru- eller rv- eller rw- eller rx- eller ry- eller rz- eller sa- eller sb- eller sc- eller sd- eller se- eller sf- eller sg- eller sh- eller si- eller sj- eller sk- eller sl- eller sm- eller sn- eller so- eller sp- eller sq- eller sr- eller ss- eller st- eller su- eller sv- eller sw- eller sx- eller sy- eller sz- eller ta- eller tb- eller tc- eller td- eller te- eller tf- eller tg- eller th- eller ti- eller tj- eller tk- eller tl- eller tm- eller tn- eller to- eller tp- eller tq- eller tr- eller ts- eller tt- eller tu- eller tv- eller tw- eller tx- eller ty- eller tz- eller ua- eller ub- eller uc- eller ud- eller ue- eller uf- eller ug- eller uh- eller ui- eller uj- eller uk- eller ul- eller um- eller un- eller uo- eller up- eller uq- eller ur- eller us- eller ut- eller uu- eller uv- eller uw- eller ux- eller uy- eller uz- eller va- eller vb- eller vc- eller vd- eller ve- eller vf- eller vg- eller vh- eller vi- eller vj- eller vk- eller vl- eller vm- eller vn- eller vo- eller vp- eller vq- eller vr- eller vs- eller vt- eller vu- eller vv- eller vw- eller vx- eller vy- eller vz- eller wa- eller wb- eller wc- eller wd- eller we- eller wf- eller wg- eller wh- eller wi- eller wj- eller wk- eller wl- eller wm- eller wn- eller wo- eller wp- eller wq- eller wr- eller ws- eller wt- eller wu- eller wv- eller ww- eller wx- eller wy- eller wz- eller xa- eller xb- eller xc- eller xd- eller xe- eller xf- eller xg- eller xh- eller xi- eller xj- eller xk- eller xl- eller xm- eller xn- eller xo- eller xp- eller xq- eller xr- eller xs- eller xt- eller xu- eller xv- eller xw- eller xx- eller xy- eller xz- eller ya- eller yb- eller yc- eller yd- eller ye- eller yf- eller yg- eller yh- eller yi- eller yj- eller yk- eller yl- eller ym- eller yn- eller yo- eller yp- eller yq- eller yr- eller ys- eller yt- eller yu- eller yv- eller yw- eller yx- eller yy- eller yz- eller za- eller zb- eller zc- eller zd- eller ze- eller zf- eller zg- eller zh- eller zi- eller zj- eller zk- eller zl- eller zm- eller zn- eller zo- eller zp- eller zq- eller zr- eller zs- eller zt- eller zu- eller zv- eller zw- eller zx- eller zy- eller zz

Om någon del av stadsinnehavaren ej varit före-
må för svärning behöves ej det protokoll upprättas.
utan resterade antal 10-delar antecknas i nämnda
kolonnen, som ej innehåller. Ex. svärning endast på
5/10 av den största av stadskyrkorna: 5-0 = 5 på raden för
antal 10-delar samt 15/10 of jäv. I ann-kolonnen
ligger del av jäven i värden angivt ex. "rest. 15/10 var-
den"

A- och B-typer: Vid svärnandet om stadsbyrå på en kyr-
klycka eller kyrkor skall enligt protokoll upprättas
för varje såsom vilka betecknas A och B. A- och B-
protokollen betraktas som från varandra oberoende re-
gistreringar och skall därför var för sig omfattas både
den inre och yttre i normala fall alltid 50/10. Del-
ning av A- och B-typer utlösa vid behov (se ovan) i A-
p- och c-typer och betecknas Aa, Ab etc. Exempel på del-
ning i A- och B-typer är om försvarsmaktens försämr-

rensning under innevarande eller föregående säsong. Om två vitt skilda huggningsarter ex. röjningsgallring samt avverkning av överståndare har övergått ytan under samma säsong, skiljes även på A- och B-yta.

Registrering av stubbräkningsytorna sker genom angivande av påslaget. För ordinarie provytor anges både ytans nummer och påslaget.

Ärslag och skogsmarkens bonitet. Följande ärslag särskiljes: inägor, övrig mark, hagmark och övrig skogsmark. För skogsmark och hagmark anges bonitet. Härvidtas hänsyn till ett område inom ca 20 m räknat från ytans centrum.

Ägarupp anges i överensstämmelse med instruktionen för arealexteriörföringen (sid. 9).

Aldersklass. Aldern anges med ledning av antalet årsringar å stubbskåret. I händelse avverkning avser hygesrensning, överståndare eller fröträd anges ö. För övrig mark och inägor anges ingen åldersklass (markeras med -). Noggrannheten vid ytornas fördelning på åldersklasser kan jämföras med den som tillämpas vid provytornas redovisning på åldersklasser (se sid. 23).

Huggningens art. Med hänsyn till den avverkning, från vilken stubbarna härstammar, redovisas å skogs- och hagmark röjningsgallring, gallring, slutavverkning med angivande huruvida marken efter huggningen är att hänföra till kalmark (K 3) eller om ett nytt bestånd kvarstår efter avverkningen (3 B), avverkning av överståndare och fröträd, diversehuggning, hygesrensning samt vissa kombinationer av huggningsarter enligt stubbprotokollet. Med diversehuggning avses borttagande av enstaka träd för t.ex. en basväg, huggning av specialsortiment etc., jfr sid. 26. För inägor och impediment sker markeringen med ett vågrätt streck i kolumnen.

Avverkning verkställd. Om avverkningen skett genom vinterhuggning korsas V, genom sommarhuggning S. Anser lagledaren att absolut säkerhet råder om att avverkningen tillhör föregående säsong skall detta markeras genom att dessutom överkorsa "K". Skulle tveksamhet råda dubbelkorsas den säsong, som anses mest sannolik och enkelkorsas den andra.

Trädbestånd redovisas såsom detta bedöms ha varit före avverkningen. Redovisningen sker i enlighet med den definition, som tillämpas vid provytetaxeringen med följande beteckningar:

kalmark	0	tall+gran+	
tall	1	+lövträd 5/10 o. 6/10	5
gran	2	främmande barrträd	6
tall+gran	3	bok	7
barr+lövträd		björk m.fl.	8
1/10 t.o.m. 4/10	4	ek och ädla lövträd	9

4. Registrering av stubbar

Å varje stubbräkningsyta skall antalet stubbar med en minsta stubbdiameter av 5 cm registreras. Stubbarna prickas i 5-cms klasser med fördelning på trädslagen tall, gran, björk, ek, bok + avenbok och övriga. Av tall, gran och björk särskiljes dessutom friska stubbar, stubbar med faströta och med lösröta. (Registreringen framgår av protokollet.)

Med faströta (anilived, ljus och mörk röta) avses röta, som vid tryck med kantigt hårt föremål gör samma motstånd som intilliggande frisk ved.

Med lösröta (lös röta, hålröta) avses röta, som vid tryck med kantigt hårt föremål gör mindre motstånd än intilliggande frisk ved.

Alla rötangripna stubbar särskiljes från friska stubbar oavsett rotpartiets läge och storlek.

Stubbdiametern mäts på bark omedelbart under sågskäret. Mätningen skall avse minsta diametern (lågkantsmätning).

Beträffande stubbarna vid ytans periferi gäller samma bestämmelser, som tillämpas vid redovisning av stamantalet på provytorna (se sid. 34). Stubbar efter stormfällda träd med lutande rotvalv räknas dock endast om övre punkten på sågskäret ligger inom 6,64 ms avstånd från ytans centrum.

Före stubbräkningen av en yta skall efter avverkningen kvarliggande ris och annat avfall undanskaffas

för att möjliggöra en noggrann kontroll av att samtliga stubbar räknats.

Alla räknade stubbar förses med ett klappalättslag å sågskäret.

Saknas stubbar inom stubbräkningsytan ringas kolumnen.

Har på stubbyta utförts handbarkning av avverkat virke (barkstrimlor å marken) registreras detta med H å blanketten. Om handbarkning ej skett markeras O.

För att erhålla en ungefärlig skattning av hur stora volymer skog, som fälls men inte tillvaratas skall dessutom dubbelprickning av stubbar efter träd som fällts men kvarlämnats oupparbetade ske. Denna prickning sker i nästföljande protokollsruta vars identifieringsdel inte ifylles utan korsas helt.

5. Stubbprov och kontrollträd

Å första ytan under varje arbetsvecka, där minst två stubbar av samma trädslag (tall eller gran) innämts, skall borrhspån tagas från två stubbar av samma trädslag och ungefär samma grovlek och ålder. Anteckning härom görs å stubbinventeringsprotokollet. Samtidigt med att borrhspån tas från en stubbe skall även ett närstående träd av samma trädslag och ungefär samma dimension borraras i stubbhöjd och samma väderstreck (kontrollträd); om möjligt tas ej borrhspån från stubbar efter undertryckta träd, ej heller bör kontrollträden vara undertryckta. I en och samma hylsa inlägges ett spån från stubben och ett från kontrollträdet. Spånet från kontrollträdet markeras med anilinpenna genom ett längsgående streck. Borrhspånen från kontrollträden bör omfatta minst 15 och från stubbarna minst 10 årsringar. Finns ej för borrhning lämpliga stubbar eller kontrollträd inom stubbräkningsytan får spånen tagas utanför själva ytan.

Därjämte skall alltid två par dylika borrhspån tas vid yta, där tveksamhet råder om avverkningssäsong (d.v.s. två säsonger äro korsade på protokollet).

Har spån ej tagits anges orsaken härtill (t.ex. kontrollträd saknas eller röta i stubben) i anm.kolumnen.

D. Provytetaxeringen

a. Allmänna anvisningar

I samband med arealexteriörföringen skall å varje traktsida utläggas 4-7 ordinarie provytor. Inom olika regioner skall dessa utläggas på följande påslag:

Inom region I och II	på påslagen	5,00-9,00-13,00-17,80
" " III	" "	4,00-8,00-12,00-15,80
" " IV	" "	4,00-7,00-10,00-13,80
" " V	" "	2,00-4,00-5,00-7,00- -8,00-10,00-11,80

Provytorna, som inom samtliga regioner utgörs av enkla ytor, skall ha en radie av 6,64 m och betecknas efter traktsidan med nummer räknade medsols, N1-N2-N3-N4, Ö1-Ö2 o.s.v. Ytornas centrum markeras med stickor.

Registreringen av provytorna sker å provyteprotokollet (bl. 4 a). För varje provyta skall å protokollet antecknas klockslaget på minuten när dels då arbetet börjar på ytan, dels då arbetet är avslutat. (Se sid. 71)

Varje provyta (med undantag för dem, som är belägna på inägojord) skall hänföras till viss skogsägargrupp i överensstämmelse med den redovisning, som skett å arealexteriören.

Utmärkningen å provyteprotokollet av vad som varit avgörande vid provytans förande till viss ägargrupp skall ske enligt följande grunder.

Då enbart kartan varit avgörande för ägargruppens bestämning, korsas "Enl. kartan". Har rågång iakttagits eller ägargruppen på annat sätt kunnat verifieras å marken samt överensstämmer med kartans beteckning, korsas såväl "Enl. karta" som "Konstaterad å marken". I de fall kartan avviker från säker bestämning å marken, korsas enbart "Konstaterad å marken". I de fall, då ägargruppen kan anses tvivelaktig på grund av att rågång i närheten av provytan ej återfunnits å marken, korsas "Obestämd". (Se dock arealredovisningen sid. 10.)

b. Arealredovisning

För provytor å skogsmark skall fullständig beskrivning göras av ståndorts- och beståndskaraktärer.

För provytor å övrig mark, fördelade å underavdelningar, anges endast ägargrupp, höjd över havet samt för myr dessutom om den är dikad eller odikad. För provytor å fjäll anges endast ägargrupp.

Inägor fördelas endast på diverse - och egentliga inägor utan ytterligare registrering.

Varje provyteprotokoll för skogsmark skall omfatta fullständig beskrivning av ytan.

Särskilda protokoll skall upprättas, då en yta delas genom skilda ägargrupper, ägoslag, ståndorts- eller beståndskaraktärer, med angivande av hur stor del av ytan, uttryckt i tiondelar, som upptages av på sådant sätt särskilt redovisade områden. Å delade ytor skall stamräkning och beskrivning avse samma del av ytan.

STÅNDORTSKARAKTÄRER

1) Höjd över havet: Medelst barometeravläsning (se sid. 63).

2) Vindexposition: Med angivande av styrkegraderna extra stark och stark.

Om expositionen förorsakas av närhet till havet, mot fjäll, större inägoområden och insjöar eller annan orsak, anges detta.

3) Marklutning: Registreringen skall avse markens lutningsförhållanden i stort, varvid alltså bortses från lokala svackor och gropar. Med avseende på lutningsgrad anges följande klasser: plan (0-2:20), svag (2:20-3:20), medelstark (3:20-7:20), stark (7:20-12:20), brant (12:20). För lutningsklasserna svag och däröver registreras lutningsriktning i fyra väderstreck, N, O, S, V. Lutningsgraden bedömes okulärt.

4) Vegetationsklassifikation:

Trädbestånd: Vid bedömning tas jämväl hänsyn till det område omkring provytan, som kan överblickas och som påverkar ytans karaktär.

Följande indelning tillämpas:

Tallskogar: Tall uppgår till 7/10 av grundytan.

Granskogar: Gran uppgår till 7/10 av grundytan.

Barrskogar: Tall och gran tillsammans uppgår till 7/10 av grundytan.

Blandskog med övervägande barr: Lövinblandningen utgör 1/10 - 4/10 av grundytan.

Blandskog med övervägande löv: Lövinblandningen utgör 5/10 och 6/10 av grundytan.

Främmande barrträd: Främmande barrträd uppgår till 7/10 av grundytan.

Bokskogar: Bok uppgår till 7/10 av grundytan.

Björk m.fl.: Lövskog uppgår till 7/10 av grundytan, ordinär lövskog (björk, asp m.fl.) dominerar.

Ek och övriga ädla lövträd: Ädla lövträd uppgår till minst 7/10 av grundytan (bok < 7/10 inberäknat).

Observera. I två och flerskiktade bestånd bedömes trädslagsblandningen efter den areal de skilda trädslagen kan anses disponera.

Buskar: Om å blanketten angivna buskar saknas eller äro av täckningsgrad < 1/4, korsas 0 i nedersta kolumnen. Vid förekomst av å blanketten angivna buskar med täckningsgrad 1/4 eller däröver, anges den förhärskande genom korsning av siffror i nedersta kolumnen.

Fältskikt och bottenskikt: Gemensamt för dessa skikt gäller att vegetationen å fläckar av avvikande natur, t.ex. stenar, stubbar, trädbaser, gropar och sänkor icke skall ingå i beskrivningen.

Fältskikt: Beskrivningen sker i ordning ädelörter, högorter, lågorter, gräs och ris på sådant sätt, att om en typ beskrivs såsom ädelörtstyp, all övrig beskrivning utesluts. För hänförande till ädelörtstyp må enstaka ört vara utslagsgivande.

Såsom ädelörter räknas: gulsippa (*Anemone ranunculoides*), *Lamium galeobdolon*, *Mercurialis perennis*, *Aegopodium podagraria*, *Galium odoratum*, *Sanicula europaea*, *Actaea spicata*, *Dentaria* (*Cardamine*) *bulbifera*, *Paris quadrifolia*.

För hänförande till hög- eller lågörtstyperna fordras i regel minst två skilda örter, om dessa förekommer som enstaka. Enbart ledväxter av en av dessa typer äro utslagsgivande, om de täcker en areal av minst 2 m². Hög- och lågörtstyperna uppdelas med hänsyn till förekomst av ris i två underavdelningar, med och utan ris. Täckning av ris understigande 1/4 betecknas som utan ris och av 1/4 eller däröver som med ris.

Såsom höga örter räknas: högvuxna ormbunkar (utom örnbräken) stormhatt (Aconitum), toлта (Mulgedium), älggräs (Filipendula ulmaria), brännässla (Urtica dioeca), stinksyska (Stachys silvatica), smörboll (Trollius), rödblära (Melandrium rubrum) och üngssyra (Rumex acetosa) samt inom region I-III midsommarblomster (Geranium). För stormhatten och toltan gäller att enstaka förekomst är utslagsgivande.

Såsom låga örter räknas: blåsipppa, Oxalis, vitsippa, ekorrhärsört (Majanthemum), Dryopteris Linneana Pyrola, smultron, Veronica, svalört (Ranunculus Ficaria) daggkäpa (Alchemilla vulgaris), låga smörblommor (Ranunculus) samt inom region IV och V midsommarblomster (Geranium). Om ekorrhärs, Pyrola, smultron eller Veronica förekommer som enda örtslag hänförs ytan ej till örtyty även om täckningen är > 2 m².

Finns ej örter i erforderlig omfattning, bedöms huruvida gräs (starr och fräken) oavsett arten förekommer i täckningsgrad över 1/4. I sådant fall korsas 7. Saknas gräs (starr och fräken) eller täckningen är 1/4 eller mindre, bedöms täckningsgraden av ris. Är denna mindre än 1/16 eller saknas ris, korsas 0. Är däremot risets täckning över 1/16, bedöms andelar av de ris som bildar fältskiktet. Vid dylik bedömning fästes i första hand avseende vid risen mjölon, kråkbär och odon + skvattram. Utgör något av dessa ris mer än 1/4 av förefintliga ris, korsas siffran för detta och i det fall att exempelvis såväl mjölon som kråkbär överstiger 1/4, korsas siffran för det dominerande av dessa, Uppgår intet av nu nämnda ris till 1/4 av i fältskiktet ingående ris, avgörs i andra hand vilket av risen lingon, blåbär eller ljung, som är övervägande, och korsas siffran för detta.

Bottenskikt. Som första moment bedömes bottenskiktets täckningsgrad.

Saknas bottenskikt korsas 0 i nedersta raden.

Är täckningen mindre än 1/4 korsas antingen 11/1, 11/4 eller 11/7.

11/1 om lavarna är övervägande,

11/4 " friskmossorna är övervägande,

11/7 " sumpmossorna " " "

Är täckningen större än 1/4, korsas en av siffrorna 1-9.

En av siffrorna 1-3, om lavarna är övervägande.

1 om sumpmossor saknas och friskmossornas andel i bottenskiktet är
< 1/16.

2 " " " " " andel i bottenskiktet är
> 1/16 < 1/2

3 " " finnes.

En av siffrorna 4-6, om friskmossorna är övervägande.

4 om sumpmossor saknas och lavarnas andel i bottenskiktet är < 1/16

5 " " " " " andel i bottenskiktet är > 1/16 < 1/2

6 " " finnes.

En av siffrorna 7-9, om sumpmossorna är övervägande.

7 om såväl lavar som friskmossor ha mindre andel än 1/16

8 " antingen " eller " " större andel än 1/16
och lavar överväga

9 " " " " " större andel än 1/16
och friskmossor överväga.

Som sumpmossor räknas Sphagnum-arter, Amblystegium-arter, Mnium-arter och Polytrichum commune (dock endast i riklig förekomst).

Om fältskikt eller bottenskikt är betespåverkade eller ej, markeras genom korsning.

5) Bonitet: Anges enligt Jonsons boniteringsschema i överensstämmelse med den bonitet, som åsattes den mot ytan svarande längden i arealexteriören (se sid. 8).

Skulle vid noggrannare bedömning visa sig, att provytan bör åsättas annan bonitet än den, som åsatts beståndet vid förändret av arealexteriören, skall detta anges genom att beståndets bonitet dubbelkorsas och provytans bonitet enkelkorsas. Medelhöjd, ålder och trädslag, som ligger till grund för bonitetsklassen på provytan, skall anges i kolumnen bon. träd å raden för den korsade klassen å provyteblanketten. Om bonitering skett okulärt (se sid.61) anges ej medelhöjd och ålder.

Som komplement till bonitering enligt Jonson skall även anges uppgifter för en övre-höjdsbonitering. I bestånd inom åldersklasserna II och äldre, anges höjd (i hela m) och ålder vid brösthöjd för det träd, som representerar det aritmetiska medeltalet av de grövsta trädens höjd tillhörande samma åldersklass. I medeltalet skall ingå 10 % av stamantalet, räknat från det grövsta trädet. Vid procentberäkningen av stamantalet medräknas icke undertryckta träd. I rena bestånd anges höjd och ålder endast för ett trädslag. I med avseende på trädslag blandade bestånd anges dylik höjd och ålder för de två förhärskande trädslagen. Boniteringen avser i regel en areal av 10 ar. Samma areal gäller vid bedömningen av medelträdet för de grövsta trädens höjd.

BESTÅNDSKARAKTÄRER

1) Ålder: Bedömningen avser själva provytan och anges i tio-åriga klasser till 40 år samt därefter i tjugoåriga, sålunda I a (3-10 år), I b (11-20 år), II a (21-30 år), II b (31-40 år), III (41-60 år), IV (61-80 år), V (81-100 år), VI (101-120 år), VII-VIII (121-160 år) och IX+ (161 år och däröver). Om träd saknas å provytan, utan att denna dock hänförts till kalmare, anges den åldersklass å ytan som representerar de närmast intill ytan stående träden.

Om provytan ligger i en beståndsgräns, där bestånden på ömse sidor om gränsen tillhör olika åldersklasser men där åldersspridningen inom bestånden är måttliga, delas ytan i tiondelar efter den omfattning bestånden bedöms ta provytans areal i anspråk. Överståndare och fröträd skall ej medräknas vid denna bedömning och på

verkar sålunda ej åldersklassbedömningen å ytan. En sådan provyta registreras såsom delad och "ren" (= varje del i huvudsak likåldrig). För varje del av ytan upprättas särskilt protokoll.

I vissa fall kan flera åldersklasser vara intimt blandade. Ytan betecknas då som "blandad" men åsätts beteckningen "hel" i den mån ytan inte är delad av annan orsak. Den åldersklass som närmast svarar mot beståndets huggningsklass "dubbelkorsas", övriga åldersklasser (högst två) "enkelkorsas". Endast ett provyteprotokoll upprättas på vilket alla stammar registreras oavsett ålder (jfr. anvisningarna för registrering av provträd på "blandade" ytor).

En föryngring av tillräcklig slutenhet redovisas i åldersklass I a, om den uppnått minst tre års ålder och en höjd av en dm, oavsett huruvida dess framtida utveckling kan anses tryggad eller ej.

Till grund för åldersklassbedömningen skall läggas antalet årsringar vid brösthöjd, ökat med det antal år, som i genomsnitt kan anses åtgå för en planta att uppnå brösthöjd (se sid.56). I yngre bestånd, där genomräkning av kvistvarv o.dyl. åldern kan bestämmas ända från stubbe, må denna bestämning vara avgörande framför den genom tillägg till brh.ålder bestämda åldern, dock må iakttagas att även i detta fall visst tillägg på 2 à 3 år skall göras för plantålder.

2) Huggningsklass Bedömningen avser förutom provytan även taxeringsbältet för arealexteriören och redovisas i huggningsklasserna A - E i överensstämmelse med arealexteriörens uppgifter enligt följande:

A. Skogsmark under föryngring, varvid skiljes mellan kal och plantbevuxen mark.

Såsom plantbevuxen mark av huggningsklassen betecknas hyggen, bevuxna med plantor under tre år med en slutenhetsgrad av 0,3 och däröver. För huggningsklass A, kal eller plantbevuxen, redovisas trädbestånd 0, slutenhetsgrad 0 och ålder 0.

B. Plantskog och ungskog. Eventuella avverkningar under den tid, för vilken åtgärdsförslag upprättas (se nedan),

anses få karaktär av röjningsgallring. I denna huggningsklass redovisas två underavdelningar: B:1, yngre plantskog (medelhöjd under 1,3 m) samt B:2, äldre plantskog och ungskog. Gränsen mellan huggningsklass B:2 och C bestämmas av att inom B:2 det beräknade utbytet utgöres i huvudsak av ved under 10 cm och inom C av massaved eller ved över 10 cm.

C. Yngre (utvecklingsbar) skog i senare utvecklingsstadium.

D. Skog, som på grund av ålder och allmän utveckling är hänförlig till äldre skog. A provytorna uppdelas huggningsklass D med avseende å kommande behandling i följande klasser:

D:1 Skog, som tillsvidare bör behandlas med beståndsvårdande huggningar. Korsa kod 61.

Till denna huggningsklass förs även sådana mogna eller överåriga bestånd som på grund av extrem klimatisk belägenhet inte tills vidare bör slutavverkas. Korsa kod 64.

D:2 Skog av sådan beskaffenhet att valmöjlighet mellan genomhuggning och slutavverkning föreligger. (Möjligheten till genomhuggning förutsätter att skogen är relativt sluten samt att den har en någorlunda god tillväxt eller kan väntas öka sin tillväxt efter en genomhuggning.)

D:3 Skog, som bör slutavverkas vid nästa huggningstillfälle. Slutavverkning är definierad som en huggning som nedbringar massaslutenheten under 0,3. För såväl D:2 som D:3 gäller att klassificeringen skall utföras oberoende av om nästa huggning bedöms bära utföras i a- eller b-period eller senare.

E. Skog som utnyttjar markens produktionsförmåga på ett mycket otillfredsställande sätt. Med hänsyn till uppkomstsättet redovisas fyra underavdelningar: E:1 a, restbestånd, bestånd, som på grund av olämplig avverkning (dimensionshuggning) har utglesnats, så att slutenheten starkt nedsatts, dock ej under 0,3 (högst massavedsdimension), E:1 b, trasbestånd, bestånd, som på grund av olämplig huggning, stormfällning, insektshärj-

ning o.dyl. fått slutenheten starkt nedsatt, dock ej under 0,3 (alla dimensioner förekommer), E:2, slyskog av olämpligt trädslag eller trädbestånd av uppenbart olämplig härstamning (proveniens) samt E:3, sådana bestånd, vilka icke redovisas såsom hagmark men fortfarande har hagmarkskaraktär och är av så dålig beskaffenhet, att det är önskvärt, att de omföras till nytt bestånd. Har ytan förts till hagmark får beståndet ej klassas som hkl. E. Bedömes beståndet snarast böra avvecklas åsattes det då i stället hkl. D:3, oavsett åldern.

Skulle provytan tillhöra ett mindre ej särskilt avpålat område med annan huggningsklass än den, som åsatts beståndet vid förande av arealexteriören skall detta anges genom att provytans huggningsklass enkelkorsas och arealexteriörens dubbelkorsas. Övriga beskrivningar skall ansluta sig till arealexteriörens huggningsklass.

3) Beståndsform: Bedömningen omfattar förutom ytan även området däromkring och avser blott att giva ett sammanfattande uttryck för höjdfördelningen genom beteckningarna enskiktad, tvåskiktad och flerskiktad. Ett bestånd anses enskiktat, då höjdvariationen ej är av större betydelse för beståndets framtida behandling. Enskiktade bestånd samt kalmark särskiljas dessutom med avseende på om fröträd eller överståndare förekommer eller ej.

4) Uppkomstsätt: Bedömningen omfattar förutom ytan även området däromkring och avser att för plantskog och ungskog i huggningsklass B:1 och B:2 om möjligt ange uppkomstsätt med särskiljande av självsådd och kulturskog. Om bedömningen ej går att göra i hkl B:2 korsas såväl B:2 som "ej bedömd".

Ar beståndet skadat genom betning av tamboskap eller högvilt, anges detta, liksom graden av skada. Starkt skadad innebär att beståndets framtida utveckling kan anses spolierad.

5) Tidigare huggningar: Bedömningen omfattar förutom ytan även området däromkring och registrering skall ske om huggning är verkställd vid uppskattningstillfället eller under närmast föregående 5 år i regionerna I-III och 3 år i regionerna IV-V.

Har avverkningen skett under föregående säsong och stubbinventering följaktligen gjorts, markeras detta med dubbelkorsning av huggningsarten. I övriga fall enkelkorsning.

Huggningen anges som röjningsgallring (i ungbestånd där virket icke eller blott till mycket obetydlig del upparbetats, hit räknas även plantröjning), gallring (huggning, där virket huvudsakligen upparbetats och där huggningen avser att bibehålla beståndet), slutaavverkning (huggning, som sänker slutenheten under 0,3), avverkning av endast fröträd eller överståndare, diverse huggning (huggning, som ej äsyftar att vara direkt beståndsvårdande, såsom huggning för väg, kraftledningsgata, åkerkanter och enstaka träd för diverse ändamål) samt hyggesrensning. Även vissa kombinationer av huggningar registreras varvid kryssning sker såväl av de enskilda åtgärderna (eventuellt dubbelkryss) och av koderna för de tillåtna kombinationerna.

6) Tillstånd (beståndskaraktärer) i övrigt: Bedömningen avser förutom provytan även dess omgivning, varvid angives orsaken till att beståndets nuvarande eller förväntade avkastning icke anses bli tillfredsställande, om detta icke framkommer genom beståndets klassificering i huggningsklasser. Sådana beståndskaraktärer är hänförliga dels till marktillstånd och uppkomstsätt, dels till tekniska fel och skador.

Till de förra räknas försumpning, olämpligt trädslag samt rotröta; till de senare bl.a. snöbrott, skogseld och stormfällning. Andra å provyteprotokollet icke angivna skador betecknas som "övriga" med anteckning om orsaken. Allt efter graden av nu nämnda orsakers inverkan på beståndets avkastning eller utveckling betecknas tillståndet som tillfredsställande, mindre tillfredsställande eller otillfredsställande.

Vid beteckningen mindre tillfredsställande eller otillfredsställande skall alltid någon av ovannämnda orsaker angivas. Endast en orsak anges.

7) Slutenhetsgrad: Vid bedömningen skall hänsyn tas jämväl till det område omkring provytan, som kan överblic-

kas och som påverkar förhållandena på provytan. I bestånd med en medelhöjd av 5 m eller däröver anges massaslutenhet, varvid relaskop användes som hjälpmedel. I skog under 5 m bedöms arealslutenhet.

Vi full slutenhet åsättes slutenhetsgrad 1 samt vid lägre grader tändelen 0,9, 0,8 o.s.v.

Slutenhetsgrad 1,0 för plantskog anses föreligga om plantförekomsten bedöms fullt tillräcklig för att helt utnyttja markens produktionsförmåga. I planterade bestånd med jämnare fördelning av plantorna åtgår därför färre antal plantor för slutenhet 1,0 än i självsådda bestånd.

Om beståndsutvecklingen genom överslutenhet är hämmad, åsättes 1+. Gradera 0,1 och 0,2 betecknar så lågt utnyttjande, att skogsmarken skall redovisas som kalmark (A kal). Mera påtaglig luckighet markeras genom korsning av "stark" eller "extra stark".

För kala luckor i äldre skog omfattande inom region I-III minst 50 ar och inom region IV och V minst 25 ar verkställes avpålning, och dessa redovisas som kalmark. Mindre luckor än 50 resp. 25 ar redovisas ej som kalmark utan får verka sänkande på beståndets slutenhetsgrad.

8) Åtgärdsförslag Förslaget avser ytan i kombination med taxeringsbältet.

a) Behov av dikning. Behov av dikning anges om biologiskt bättre betingelser för trädens växt härigenom kan erhållas, oavsett om åtgärden förefaller vara ekonomiskt motiverad eller ej. Om provyta representerar en intill 0,25 hektar strängt lokaliserad försumpning, skall anteckning om behov av dikning icke göras.

b) Behov av hyggesrensning. Med hyggesrensning avses borttagande av sjuka, skadade, missformade och oväxtliga träd, kvarstående från det tidigare beståndet, vilka icke anses bära kvarlämnas för att inväxa i det nya beståndet eller för att bilda beståndsgrupper. Hyggesrensning redovisas endast i hkl. A och B samt D.

c) Behov av huggning. Anteckning göres om någon huggning anses erforderlig eller ej under närmaste 20 år inom region I-III, 10 år inom region IV och 6 år inom re-

gion V. Denna huggning beräknas för huggningsklass B utgöra röjningsgallring eller plantröjning, för C, D:1 och D:2 gallring samt för D:3 och E slutavverkning. Ifrågasatt hyggesrensning samt avverkning av överståndare eller fröträd betraktas ej som huggning erforderlig.

För att närmare karakterisera behovet av huggning användes beteckningen "huggning erforderlig a", om huggningen anses bära ske inom huggningsperiodens första hälft, "huggning erforderlig b", om huggningen lämpligen kan uppskjutas till samma periods senare hälft. För åsättande av huggningsperiod "a" erfordras att gallringsutfallet vid den kommande huggningen inte blir alltför litet. Vid tveksamhet mellan huggningsperiod "a" och "b" kan den utförda provstämplingen vara vägledande.

Om den genomsnittliga huggningsperiodens längd för viss landsdel eller viss bonitet kan anses uppenbarligen för lång såsom huggningsintervall - vilket särskilt kan gälla inom region III - och den erforderliga huggningen bör återkomma både i dess första och andra hälft, korsas såväl a som b.

Provstämpling av samtliga provytor (även impediment och inägor) verkställs såsom sista arbetsmoment med stöd av anbefallda beskrivningar och mätningar.

Beträffande de allmänna riktlinjerna för stämplingens utförande hänvisas till särskild instruktion (se sid. 50)

Tekniska anvisningar för stämplingens utförande:

Vid stämpling uttagna träd märkes med två klappalättslag vid roten ca 1 fot från marken mitt under det märke vid brösthöjd, som åsatts vid trädräkningen av ytan samt inprickas å stamlistan i härför avsedda kolumner. Härvid bör observeras, att de stämplade träden förs till samma diameterklass, som vid stamräkningen av provytan. Stämplingen skall endast avse träd i diameterklass 5- och däröver.

För att utvisa i vad mån hänsynen till kringliggande bestånd påverkat den å provytan utförda stämplingen skall även träd belägna närmast intill provytan stämplas. Dessa träd skall endast märkas med ett klappalättslag vid roten ca 1 fot från marken och sålunda icke redovisas å stamlistan.

Återväxtförhållanden.

1. Registrering av återväxtförhållanden görs i hkl A och B:1. Följande markeringar görs på plantprovytans stamlista.

Ytor där registrering ej skall utföras markeras

Ytor där hel plantprovyta ej kan erhållas markeras

Ytor där plantor saknas markeras

2. Plantförekomst. Plantorna indelas i huvudplantor och biplantor. Som huvudplantor räknas de plantor som kommer att kvarlämnas efter en tänkt plantröjning, vilken utförs enligt nedan angivna riktlinjer. Övriga plantor förs till biplantor.

Med plantor avses alla trädindivid av lägst 1 dm och högst 3 m höjd. Huvudplantor och biplantor räknas till det antal som finns inom en cirkelyta med samma centrum som den ordinarie provytan, men med 2,18 m radie (= 15 m²) Plantorna bokförs med fanor å plantprovytans stamlistas baksida.

3. Plantröjning. Vid den tänkta plantröjningen bör man utvälja ett antal huvudplantor som:

- a) är av lämpligt trädslag och fria från svåra tekniska fel och sjukdomar;
- b) är så höga som möjligt;
- c) skiljer sig så litet som möjligt från varandra i höjd;
- d) är så väl fördelade (stå på så lika avstånd från varandra) som möjligt.

Följande riktlinjer för huvudplantsurvalet skall vara vägledande:

a) Trädslag. Barrträdsslagen kvarställs i första hand som huvudplantor. Lövträdslagen kvarställs i lövträdsbestånd, utan större inslag av barrträdslagen, samt där barrträdslagen saknas. På marker, där utförd kultur tydligt kan iakttagas, tas hänsyn i främsta rummet till denna. Andra plantor och trädslag får väljas till huvudplantor, om de fyller fordringar för dessa.

b) Planthöjd. Huvudplantorna utväljs i ett så högt höjdsikt som möjligt, dock så, att stora variationer i höjded ej uppstår mellan provytan och beståndet i övrigt.

c) Höjdskillnad. För att höjdskillnaden ej skall bli för stor bör huvudplanta vara minst hälften så hög som den högsta huvudplantan inom 1,5 m avstånd och minst $\frac{1}{3}$ så hög som högsta huvudplanta inom 2 m avstånd. Då den högsta huvudplantan är lägre än 0,5 m bortfaller undre gränsen för huvudplantornas höjd. På kalmark får huvudplanta högst vara 0,5 m hög.

d) Arealfördelning. Huvudplanta får endast ha en annan huvudplanta inom en cirkelyta med 1,0 m radie och centrum i den förstnämnda huvudplantan. Minsta tillåtna avstånd mellan två huvudplantor är 0,6 m.

Ovan angivna riktlinjer för plantröjningen åsyftar att, utan onödig nedtoppning, skapa ett väl fördelat och jämnt plantbestånd. Förrättningsmannen är oförhindrad att i särskilt fall jämka på ovan angivna detaljregler för plantröjningens utförande om slutresultatet därigenom uppenbarligen förbättras.

4. Mätning av planthöjd. På provytan mäts de två högsta huvudplantornas höjd. Medelvärde, avrundat till närmaste dm, inskrivs. Saknas planter på provytan mäts höjden på de två högsta plantorna på storprovytan om en plant-röjning tänkes bli utförd på denna.

5. Mätning av skogsodlingsförband. I planteringar och sådder tages på provytan eller dess omgivning (radie 20 m) 4-5 mått på använt förband. Medelvärde på förbandet, avrundat till närmaste dm, anges. Mått tas såväl inom som mellan plantrader. Vid sådder mäts förbandet från mitt till mitt i såddfläcken.

6. Bedömning av beståndets huvudplantantal/ha. Med viss ledning av det antal huvudplantor, som finns på plantprovytan bedöms antalet huvudplantor per ha på en yta med 20 m radie och centrum i plantprovytan. Bedömning görs i de antalsklasser som anges på baksidan av provytoprotokollet. Till ledning vid bedömningen anges i nedanstående uppställning vilket plantantal per ha som olika plantantal på en yta av provytans storlek (2,18 m radie) motsvarar.

	Plantantal på provyta								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Plantantal/ha	670	1335	2000	2670	3335	4000	4670	5335	6000

7. Hyggesålder anges enl. arealexteriören.

I hkl B:1 antecknas (-).

8. Hyggesstorlek anges enl. arealexteriören.

Bedömningen utförs även i hkl B:1.

9. Återväxtåtgärder. Kryssning utförs av de tidsperioder inom vilken följande åtgärder vidtagits: hyggesrensning, bränning, markberedning, plantering, sådd, hjälpplantering och fröträdställning (minst 10-15 träd per hektar). Beträffande markberedning sker kryssning endast då åtgärden vidtagits i samband med naturlig förnygring.

10. Uppkomstsätt. Bedömningen avser att i hkl B:1 klarlägga vilka åtgärder och förhållanden, som har bidragit till uppkomsten av en förnygring. I hkl A korsas ej bedömd.

(0) Ej bedömd.

Svårighet föreligger att ange uppkomstsättet. Användes endast undantagsvis i hkl B:1.

(1) Självförnygring I. Självförnygring har uppkommit utan att någon speciell åtgärd (se nedan) för att underlätta självförnygring har vidtagits.

(2) Självförnygring II. Självförnygring har erhållits som resultat av en fröträdsställning (minst 10-15 träd per hektar) med eller utan annan kompletterande åtgärd (korsa fröträdsställning) eller genom kantförnygring, varvid hyggesform och storlek varit inriktad på förnygring av hela hygget med hjälp av tillräckligt antal fröproducerande träd i grannbestånden (korsa kantförnygring). Vid en ändamålsenlig kombination mellan fröträdsställning och kantförnygring korsas kod 2.

(3)

Självförnygring har erhållits som resultat av en fröträdsställning (minst 10-15 träd per hektar) med eller utan annan kompletterande åtgärd (korsa fröträdsställning) eller genom kantförnygring, varvid hyggesform och storlek varit inriktad på förnygring av hela hygget med hjälp av tillräckligt antal fröproducerande träd i grannbestånden (korsa kantförnygring). Vid en ändamålsenlig kombination mellan fröträdsställning och kantförnygring korsas kod 2.

- (4) Beståndsföryngring. Självföryngring som huvudsakligen uppkommit före slutavverkningen av det tidigare beståndet exempelvis föryngring under skärm. Tallhedsföryngring genom dvärgplantor registreras som beståndsföryngring, liksom granföryngring under björk och tall.
- (5) Sådd.
- (6) Plantering.
- (7) Sådd och/eller plantering.

c. Virkesförrådets uppskattning.

Å varje provyta eller i förekommande fall del därav verkställes räkning av träd i följande utsträckning.

Samtliga träd räknas å hela provytan. Dock får i stamrika, alltigenom jämna bestånd, där stamantalet inom en cirkel med två stängdelars radie överstiger 50 stammar, stamräkningen inskränkes till att avse endast denna inre cirkel. Härvid skall å provyteprotokollets stamlista tydligt anges, att stamantalet endast avser en yta med 3,36 m radie. Omräkning av stamantalet sker sedan å kontoret. Eventuellt förekommande träd över 15 cm vid brösthöjd skall dock räknas å hela cirkelytan. Prickningen sker å provyteprotokollets stamlista (blankett F 4 a) med fördelning å tall, gran, björk, subalpin björk, (inom region I-III), ek, bok och avenbok, asp, klibbal, gråal, ask, alm, lind och övriga. Vindfällan och torrskog redovisas särskilt utan angivande av trädslag. Särskild redovisning av vrak sker på stamlistan endast för träd över 15 cm inom region I-III. För övriga diameterklasser och regioner görs ingen vrakträdsbedömning, utan alla råa träd prickas tillsammans. Samtliga inprickade träd förses med rödfärgsmärke vid brösthöjd.

Vid räkningen ingår inte trädslag som saknar upprätt stamform såsom en, hassel (undantag Öland, där hassel > 2,5 cm hänförs till övriga lövträd), buskformiga sälgararter o.dyl. Ej heller rönn i diameterklass 0-.

Registrering av stubbskott av lövträd i dkl 0- sker endast av ett, högst två skott från samma stubbe. Härvid väljes de skott, som har de bästa utvecklingsmöjligheterna.

Träd, växande å tomtmark, i trädgårdar och parker, som är att hänföra till trädgård, ingår ej i taxeringen liksom ej heller alléträd.

Lärk sammanprickas med tall, ädelgran med gran.

Träden klavas vid räkningen vid brösthöjd, 1,3 m från marken, och redovisas i 2,5-cm-klasser intill 20 cm vid brösthöjd och i 5-cm-klasser för träd över 20 cm.

Klavning av träden skall avse en diameter närmast sammanfallande med cirkelytans radie.

Eventuellt förekommande vårdträd skall registreras separat å stamlistan med angivande av diametern vid brösthöjd för respektive trädslag.

Träden skall utropas högt och tydligt av klavföraren och ropet upprepas av prickaren. Prickningen sker medelst stående fanor (~~##~~) med början i övre vänstra hörnet av resp. rutor utom beträffande underväxt, överståndare och fröträd, för vilka liggande fanor (~~≡~~) tillämpas med början i nedre högra hörnet.

Beträffande kantträd gälla följande bestämmelser:

På högra halvan av ytan - till höger på släplinan räknat i taxeringsriktningen - medtas träd, som till någon del träffas ytans begränsningslinjer. På vänstra halvan medtas endast träd, som faller helt inom ytan. Ytans begränsningslinjer skall bestämmas i det vågplan, som å plan mark bestämmas av centrumpålens höjd. (Sluttande mark: se sid. 53)

Å stormfällda träd skall måttstället för klavningen (1,3 m från rotvalvet) noga utmätas. Om övre punkten av detta måttställe ligger inom 6,64 m från provytans centrum skall trädet medräknas.

Uppräkningen av träden får ske först sedan den ordinarie centrumstickan nedsatts i marken. Mätpinnarna får alltså ej tjäna som centrumpålar.

E. Provträd

Provträdskvot

Av de rotstående råa träd, som räknas på provytorna, uttagas provträd enligt följande grunder (träd redovisade som vrak på stamlistan liksom träd med en brösthöjdsdiameter under 5,0 cm uttas ej som provträd):

I diam.kl	5- o. 7,5-	samtliga träd på en cirkelyta med 1 stångdel (1,64 m) till radie
- " -	10- o. 12,5-	samtliga träd å halva cirkelytan med 2 stångdelar (3,29 m) till radie
- " -	15- o. 17,5-	samtliga träd å en cirkelyta med 2 stångdelar (3,29 m) till radie
- " -	20-	samtliga träd å halva provytan med 4 stångdelar (6,64 m) till radie
- " -	25- 60+	samtliga träd å hela provytan med 4 stångdelar (6,64 m) till radie

Vid halva ytor räknas alltid högra halvan.

Inom region I o. II uttas provträd å samtliga provytor. Inom övriga regioner sker provträdstagning å alla ytor utom å den 1:a på varje traktsida.

Registrering av provträden

Provträden protokollförs å bl. 5.

År den ordinarie provytan delad och beskriven på olika protokoll, upprättas även skilda protokoll för provträden

Åtgår mer än ett provträdsprotokoll på en provyta (eller del av yta) skall protokollen numreras med romerska siffror (numret antecknas efter "Provträd").

För varje provträd antecknas trädslag med uppdelning för tall (förkortas t), bergtall (bt), vanlig gran (g), ädelgran (äg), lärk (lä), björk (bj), ek, bok, avenbok (av), klibbal (klal), gråal (gral), asp, ask, alm, lind och övriga, varvid trädslagets namn angives. År provträ-

den att betrakta såsom vårdträd sättes trädslagsbeteckningen inom parentes.

Samtliga nedan angivna mätningar och klassificeringar skall utföras på provträden å de ordinarie ytor, som är belägna vid traktsidans slutpunkt (fullständiga provträdsytor).

På provträden å övriga ordinarie ytor inskränks bestämningarna att avse diameter på bark, barktjocklek, höjd, krongräns, trädklass, gallringsanteckning och åldersklass samt uttagande av tillväxtspån.

Kottförekomst redovisas förutom å sista ytan för varje traktsida, dessutom å yta 2 inom reg. I-IV och yta 2 och 4 inom reg. V.

För provträd å impediment och inägor anges dock ej åldersklass.

Å vårdträd mäts endast diameter och höjd oavsett å vilken provyta de är belägna.

Mätning och klassificering verkställs enligt följande:

Mätning

1) Diameter på bark: Det diametermått å provträdet, som erhållits vid uppklavning av ytan, registreras. Å träd över 60 cm vid brösthöjd mätes omkretsen i cm.

2) Barktjocklek: Mätes i närmaste hela mm å två diametralt motsatta punkter vid brösthöjd av samma diameter, som varit föremål för klavning.

3) Höjd: Mätes från marken medelst Christens höjdmätare och en 5-m stång. Vid antecknandet av höjden sker avrundning vid höjd under 5 m till närmaste 0,1 m och vid höjd från och med 5 till och med 10 m till närmaste 0,5 m samt vid höjd över 10 m till närmaste 1,0 m.

För toppbrutna träd anges alltid höjden till brottet, varjämte den avbrutna toppens sannolika längd antecknas såsom tillägg (ex. 10+3).

För provytor inom lövbestånd, vilkas slutenhet är så stor att trädens toppar ej kan urskiljas vid höjdmätningen, göres särskild anteckning härom i provträdsprotokollet. Provträdens bedömda höjder sättes härvid inom parentes.

Höjdbestämmningen inkluderar i motsats till toppskottsbedömningen, även årets toppskott.

Beträffande fel vid höjdmätningen av lutande träd, se sid. 54.

4) Kottförekomst: Anges för provträd av tall och gran. Registrering skall verkställas för provträd, över 10 cm vid brösthöjd inom åldersklasserna III och äldre samt för fröträd och överståndare. Överslagsvis räkning verkställs av kottar mogna under instundande höst och vinter och registreras i följande klasser:

x ej bedömd

1	0 - 10	kottar
2	10 - 50	"
3	50 - 100	"
4	100 - 200	"
5	200 - 400	"
6	400 -	"

Räkning av kottar skall ske för halva kronan och utföras å den tydligast synliga delen med hjälp av kikare. Räkningen skall för gran under våren och försommaren avse honblommor. Räkning av antal intill 50 verkställs så exakt som möjligt, för högre antal må delar av kronan räknas och uppskattning ske av antalet å halva kronan i ovanstående klasser.

Härvid bör särskilt beträffande gran iakttagas att synliga delar av den bortre hälften ej medräknas. Markering med kryss (x) göres när observationsbetingelserna är så dåliga att säkerheten äventyras, t.ex. dåliga ljusförhållanden, dåligt utvuxna kottar (tall i regel före 1/7), skynd krona, svårighet att skilja årets kottar från tidigare års etc.

5) Krongräns: Observationerna verkställas med Christens höjdmätare. Krongränsens höjd mätes och antecknas på samma sätt som trädhöjden. Vid krongränsens bestämmande anses ensam, frisk gren under den samlade gröna kronan ej tillhöra densamma, om den är isolerad från den övriga kronan av minst tre döda grenvarv. Vanskott räknas ej såsom grenvarv.

6) Torrgrensgräns: Avståndet från marken till nedersta torra gren (el. kvist) registreras för provträd av tall med en brösthöjdsdiameter av 5 cm eller däröver.

Med nedersta torra gren avses härvid gren eller löst sittande grenstump med minst 2 cm diameter intill stammen eller den nedersta av ett flertal klenare torra kvistar, som inte är skilda från varandra med ett avstånd överstigande 1 m.

7) Stubbdiameter: Diametern i stubbhöjd på lägsta kant mätes i mm och antecknas på den nedersta tomma raden på provyteprotokollet.

8) Toppskott: Observationen avser föregående års toppskott och de sista fem årens toppskott, undersökningsåret ej inräknat, och anges i dm. Toppbrutna träd betecknas \emptyset . (Denna beteckning tillämpas även för träd med ersättningstopp i de fall då höjden angivits med bedömt tillägg.) Träd med upphörd höjdtillväxt ävensom träd med torrtopp betecknas med 0. Å lövträd mätes ej toppskottslängd. Beträffande det tekniska utförandet av mätningen med hjälp av kikare, se sid. 51.

Klassificering

1) Trädklass: Följande klassindelning, betecknad med arabiska siffror, skall användas: 0 = fristående träd, 1 = härskande träd, 2 = medhärskande träd, 3 = behärskade träd, 4 = undertryckta träd. Underväxt betecknas uv, fröträd och överståndare med ö.

Med fristående träd avses enstaka träd i luckor o.dyl.

De härskande träden är de högsta och i regel de grövsta i den trädgrupp, där provytan är belägen. De medhärskande är något lägre, har svagare utbildad krona och ej sällan klenare stam än de härskande. De behärskade träden har vanligen kortare toppskott och är senvuxna. De undertryckta träden har oftast upphörd höjdtillväxt.

Om trädens inbördes ställning i gruppen ej är tillräckligt utslagsgivande för klassificering, må deras höjder dessutom vara vägledande enligt följande:

härskande: högre än 5/6 av de grövsta trädens höjd
medhärskande: mellan 5/6
 och 4/6 " " " " "
behärskade: mellan 4/6
 och 3/6 " " " " "
undertryckta: lägre än 1/2 " " " " "

Till underväxt räknas träd, som når högst till huvudbeståndets halva höjd, och vilkas ålder är väsentligt mindre än huvudbeståndets.

Som överståndare (fröträd) redovisas träd i bestånd, tillhörande huggningsklasserna A, B, C och E. Inom de tre sistnämnda huggningsklasserna omfattar träden ett så ringa antal per arealenhet, att de ej jämte det under dem befintliga beståndet bildar ett tvåskiktat bestånd. För överståndare av tall ligger den nedre krongränsen över eller i jämnhöjd med beståndets härskande kronskikt. Överståndares ålder är väsentligt större än beståndets.

Overensstämmelse skall föreligga vid redovisning av överståndare och underväxt mellan provyteprotokoll och provträdsprotokoll. Underväxt redovisas endast i enskiktade bestånd av huggningsklass C och D och överståndare i en- eller tvåskiktade bestånd av huggningsklasserna A, B, C och E.

2) Skador: Följande skador skall redovisas: rotröta, rotgadd, mittgadd, toppgadd, kräfta, insektsangrepp (av barkborre), brandljud, frostsprickor, toppbrott, torrtopp, dubbeltopp (för barrträd), åverkan av större djur och åverkan av människor. Med rotröta avses en sammanfattande benämning för samtliga rötter konstaterade vid brösthöjd eller därunder. Endast en skada anges, och fästes avseende vid skadorna i nu nämndordning.

3) Kvalitetsbedömningen avser trädslagen tall, gran, björk, ek, bok, klibbal och asp och utförs för träd > 10 cm i brh. på bark. En bedömning utförs av vilken bästa kvalitet som kan utvinnas ur trädets nedre del enligt följande:

<u>Barrträd</u>	<u>Lövträd</u>	Be- <u>teckning</u>
o/s timmer el. bättre	A-kvalitet el. bättre	o/s (A)
V sort timmer el. slipers	B-kvalitet el. slipers	V (B)
Prima massaved	Prima massaved el. kubb	P
Sekunda massaved	Sekunda massaved	S
Ej gagnvirke	Ej gagnvirke	O

På raden för längd anges hur högt över stubbhöjd gränsen till närmast sämre kvalitet är belägen på närmaste hela meter när. Om lumpning måste ske nedanför kvalitetsgränsen görs avdrag för lumpad längd.

I separat bilaga redovisas kvalitetsfordringar för olika sortiment. För sågtimmer av barrträd gäller en min.-längd av 4 m och en minsta toppdiam. av 6" i. b. För lövträd är minimidimensionerna för olika träslag angivna å bilagan.

För massaved av barr- och lövträd skall efter event. lumpning av högst 4 fot kunna erhållas en massavedbit av min. 9 fots längd med en minsta toppdiam. av 7,5 cm i. b.

4) Gallringsanteckning: Här antecknas om provträdet tillhör de i samband med provstämplingen av ytan stämpade träden eller ej.

5) Typ av lövträd: För björk antecknas utpräglad vårtbjörk och glasbjörk. För ek, bok och avenbok med en brösthöjdsdiameter av 15 cm eller däröver anges genomgående huvudstam till minst $\frac{2}{3}$ (klass A) mellan $\frac{2}{3}$ och $\frac{1}{3}$ (klass B) och under $\frac{1}{3}$ (klass C) av trädets höjd.

6) Åldersklass: Här anges den åldersklass, som redovisats på provytan. För träd från "blandade" bestånd anges inom parentes den åldersklass som trädet bedömts tillhöra. För rötskadade träd med ofullständiga borrhållningar samt för lövträd av hårdare träslag, som ej kan borrhållas till mörken, anges bedömd åldersklass.

Överståndare, fröträd och underväxt markeras med O i kolumnen.

Borrspån

Från samtliga provträd (utom vårdträd) med en brösthöjdsdiameter av 5 cm eller däröver skall borrspån uttas.

Å sista ordinarie provytan å varje traktsida skall spånen uttas intill trädets mærg (åldersspån). Å övriga provytor skall spånen omfatta minst 25 årsringar, varvid dock längden i allmänhet ej bör understiga 10 cm (tillväxtspån). Borrspånen skall uttas intill trädens mærg inte endast å åldersspånen på sista ordinarie provytan på varje traktsida utan även å tillväxtspånen från tall och gran som har en ålder vid stubben av c:a 90 år (gränsen mellan V:e och VI:e åldersklassen) eller däröver.

För åldersspånen gäller att borrspånet skall träffa mærgen på träd under 15 cm. Å grövre träd får innersta årsringens avstånd från mærgen ej överstiga 2 cm. Å samtliga åldersspån skall gränsen mellan splint och kärna markeras med anilinpenna. Med en höjd av 5 m och däröver markeras dessutom 2 och 4 cm:s avstånd från mærgen. Till hjälp vid denna markering används rodoidskiva.

Å tillväxtspån behöver ej någon markering ske utöver vad som nedan anges.

För att undvika ensidig borrhning skall spånen uttas i en riktning, som svarar mot diametermätningen och i allmänhet i riktning från ytans centrum.

Vid kvist i borrspånet tas ett nytt spån.

Barken bör medfölja spånet, så att man vid räkningen av årsringarna å kontoret skall kunna kontrollera att inte någon av de yttersta årsringarna vid barkens bortfallande medföljt denna. Har barken lossnat men ingen årsring medföljt, får spånet dock insändas, om sista årsringens ändyta märks med en ring. Spån, som avbrutits men i övrigt är så felfria att de kan insändas, markeras i brottstället med ett kryss. All markering å spånen sker med anilinpenna.

För att erhålla spånen så hela och raka som möjligt är det av största vikt att borren, särskilt vid borrhningens början, införes stadigt och att man borrar så jämnt som möjligt utan ryckningar i sidled. Särskilt stöd skall därför användas.

Borrspån från starkt rötskadade träd eller hårdare lövträd, från vilka fullständiga åldersspån ej kan ut-
tas, insändas, ehuru de är ofullständiga.

I en och samma borrspånshylsa får endast inläggas ett åldersspån eller högst två tillväxtspån. Två till-
växtspån från provträd, som registrerats på skilda blan-
ketter (delade ytor), får dock ej läggas i samma hylsa.
Av de båda tillväxtspånen görs å första spånet ingen
markering utöver vad som kan föranledas av barkens even-
tuella frånvaro. Andra spånet markeras däremot med två
kryss å spånets långsida, varjämte samma beteckning
görs å hylsan.

Har uppgifterna på borrspånshylsorna skrivits under
regnväder, så att man kan befara att texten blivit sud-
dig eller otydlig, måste hylsorna efter avslutat arbete
för dagen genomgås och texten förtydligas.

B I L A G O R

Definitioner för ägoslagen

I. Inägojord. Till inägojord föres nedan angivna ägoslag:

A. Egentlig inägojord

1. Åker

All uppbruten mark, som är eller beräknas bli använd för odling av säd, rotfrukter, foderväxter, trädgårdsväxter m.m. dylikt.

Mark, som tidigare brukats som åker men numera användes för betesändamål, redovisas såsom åker. Dock skall sådan åker, som med hänsyn till belägenhet (t.ex. nedlagda torpställen), omfång eller andra omständigheter är att betrakta som definitivt igenlagd, hänföras till äng, om den varaktigt användes som sådan, och eljest till skogsmark. En åker, som är beväxt med skog av beskaffenhet, att trädfällning och stubbrytning måste äga rum, innan bearbetning med plog kan ske, redovisas som skogsmark, även om den för närvarande betas. Åker, som skogodlats, hänföres till skogsmark. Om åker däremot blivit beväxt med självsådd plantskog, vilken ej nått större utveckling än att man kan plöja upp marken, har den icke förlorat sin karaktär av åker, även om ett eller annat träd utvecklat sig å densamma, såvida ej förhållandena uppenbarligen visa att marken bör redovisas som äng eller skogsmark. I gränsfall bör läget och markens godhetsgrad fälla utslaget.

2. Tomt

Mark, som användes till byggnadsplats, gårdsplan, ladugårdsplan och dylikt. Hit förs jämväl park, anlagd eller naturlig, där marken icke är hänförlig till skogsmark.

3. Äng

Mark, utnyttjad och lämplig för foderproduktion.

a) Kultiverad äng

Ej under plog lagd, i huvudsak foderproducerande men ibland trädbevuxen mark, vilken för foderproduktionens förbättrande är föremål för ordnad skötsel, varmed avses sådana åtgärder som röjning, dikning, planering, kalkning, gödsling, frösådd m.m.

b) Naturlig slätter- och betesäng

Huvudsakligen med naturlig gräsvegetation beväxt mark, vilken ej är föremål för särskilda kulturåtgärder men utnyttjas för foderproduktionen genom slätter eller bete.

Det är tydligt, att gränfall finns mellan naturlig äng och skogsmark. I sådana fall bör för bedömandet, hurvida marken är att hänföra till äng även tjäna läget och befintliga hägnader. Det bör dock uppmärksammas, att av bekvämlighetsskäl t.ex. en åker, vilken tillfälligtvis brukas som bete, kan inhägnas tillsammans med en äng eller att en inhägnad kan snedda över utmark, utan att därför hela det inhägnade området är att anse såsom äng. Enstaka träd eller trädgrupper ändra ej ett områdes karaktär av äng.

Slätterängar belägna avsides från bebyggelse, hänföras till myr.

4. Inägobackar (gärdesbackar)

Uppsamlingsgrupp för marker inom eller intill ägoslag, beskrivna under 1-3, vilka på grund av belägenhet, olämplig beskaffenhet, ringa ytvidd eller dylikt i regel ej kan användas för produktivt ändamål.

Hit hänförs oberoende av befintliga hägnader även skogsmarksbälten, vilka med hänsyn till närliggande åker icke lämpligen kunna utnyttjas för skogsproduktion.

Skillnad görs ej på mark, som med hänsyn till jordmånens beskaffenhet är produktiv, och dylik av impedimentartad karaktär.

B. Diverse inägor

Uppsamlingsgrupp för diverse markslag som ej utnyttjas för jordbruksändamål och ej särskilt kan specificeras exempelvis skogbeväxt tomt, stadsplanerat område, industriområde, flygfält samt militärt område ej hänförligt till skogsmark (vissa skjutfält taxeras ej).

II. Skogsmark

Mark, som är lämplig för skogsproduktion och ej väsentligen nyttjas för annat ändamål.

Till skogsmark hänförs sådan betad mark och hagmark, som bör utnyttjas för skogsproduktion, likaså förut som åker och äng brukad mark, som på grund av nuvarande eller förestående brukningsförhållanden ej längre bör redovisas som sådan. Till skogsmark förs även ljungmark och annan mark (fäladsmark), som av ålder ligger skoglös, såframt den kan anses lämpa sig för skogsproduktion.

Såsom underavdelning under skogsmark redovisas hagmark tallhed och sumpskog.

Till hagmark förs sådan, i regel intill bebyggelse belägen skogsmark å vilken jämsides med skogsbruk bedrivs betesbruk eller slåtter, stundom genom vidtagande av vissa åtgärder såsom röjning av mindre, godartade områden, ensidig avverkning av barrskog m.m. Markens huvudsakliga utnyttjande sker dock genom skogsproduktion, ehuru efter växtförhållandena nedsatt. Varken hägnadsförhållanden i och för sig eller skogens beståndskaraktär avgör sålunda markens hänförande till hagmark, utan nuvarande användningssätt.

Tallhedar har som huvudträdsdrag tall; gran och björk förekommer dock ofta insprängda. Slutenheten uppgår sällan till mer än 6 à 7 tiondelar. Markvegetationens botten-skikt utgörs till minst 50 % av lavar.

Sumpskogar. Produktiv skogsmark, vanligen torvbildande där minst hälften av bottenvegetationen utgörs av sumpmossor.

III. Övrig mark

Mark, som i nuvarande skick icke används eller uppenbarligen beräknas icke bli använd för direkt jordbruks- och skogsproduktion.

Övrig mark uppdelas i:

a) Fjäll

I allmänhet kala områden ovan barrträdsgränsen. Inom områden där björk (subalpin) går upp emot fjället finns barrträdsstubbar endast sparsamt. Enbart subalpin björk förs sålunda till fjäll, om inte relativt riklig förekomst av barrträdsstubbar tyder på att barrträd, om ej beståndsbildande, dock tidigare förekommit i större omfattning. I områden, där barrträd utan björk går upp emot fjället, förekommer inom fjället tall och gran endast i form av enstaka halvt krypande buskar.

b) Berg

I regel kala marker, som saknar lösa jordlager av för skogens trivsel tillräckligt djup. Mellan bergspartier, belägna för skogsproduktion lämpliga områden, redovisas som skogsmark.

c) Fjällbarrskog

Fjällbarrskogen bildar i regel en övergångszon mellan fjäll och skogsmark och hänförs till övrig mark. Inom områden där björken går upp emot fjället kännetecknas fjällbarrskogen av att barrträden inte ensamma är eller varit beståndsbildande; relativt täta grupper av barrskog kan dock förekomma; björken är av subalpin typ. Örtrika typer med björk av mera ordinär stamform men med gran av fjällskogstyp hänförs till fjällbarrskog. I områden, där barrträden utan björk går upp emot fjället, kännetecknas fjällbarrskogen av att barrträden har upphört att vara beståndsbildande i den omfattningen, att de kunna producera ideellt 1 kbm per hektar.

Markbeskaffenheten inom fjällbarrskogen är av så god-

artad typ att den ej kan hänföras till impediment och kan stundom vara mycket god med en yppig markflora. Skogsbestånden är dock lokalklimatiskt starkt påverkade, särskilt genom vindexposition, så att mera slutna bestånd sällan bildas.

Samma typ, som utbildas i övergångszonen mellan fjäll, kan stundom uppträda i dalgångarna mot fjället. I dylika fall kan fjällbarrskogen uppträda i botten på dalgången medan högre upp belägna partier utgörs av skogsmark.

d) Flygsandsfält

e) Myr

Kala eller skogbeväxta mossar och kärr.
Klassificering se sid. 63.

f) Diverse mark

Järnvägar, vägar, gator för elektriska ledningar, upplagsplatser, torv- och dytag, grustag, gruvöppningar, klapperstensfält och gallstränder. Vägar, elektriska ledningar, diken och dylikt redovisas ej särskilt, om bredden ej överstiger 5 m, utan förs då till kring- eller närliggande ägoslag. Vägar och järnvägar inom inägoområde eller i gräns mot inäga förs till inägojord.

IV. Vattentäckt område

Här redovisas även avloppskanaler. Avloppskanaler av bredd ej överstigande 5 m hänförs till kring- och närliggande ägoslag.

Skogsmarkens fördelning å ägargrupper

Vid redovisningen av skogsägargrupper skall följande indelningsgrund tillämpas:

- A. Allmänna skogar
 - 1. Kronoskogar
 - 2. Ecklesiastika skogar
 - 3. Övriga allmänna skogar.
- B. Enskilda skogar
 - 1. Aktiebolags skogar
 - 2. Övriga enskilda skogar
 - a) Bondeskogar
 - b) Godsskogar.

Gruppen krono-skogar omfattar kronoparker, statens utarrenderade jordbruksdomäners skogar, statens flygsandsfält, kronolägenheter, civila boställens skogar, kronoöverloppsmarker och oavmätta kronomarker eller med andra ord statens tillhöriga skogar, som står under domänverkets förvaltning och vars avkastning tillförs domänfonden.

Gruppen ecklesiastika skogar omfattar kyrkofondens, biskopplöneregleringsfondens och övriga ecklesiastika skogar.

Gruppen övriga allmänna skogar omfattar statens till bergshanteringens understöd anslagna skogar, renbetesfjällens skogar, härads- och sockenallmänningar, allmänna inrättnings- och stiftelsers skogar, skogar tillhörande lantbruksnämnder, skogar hörande till skogssällskapet, städers skogar, kommuners skogar, kronohemman med upplåten åborätt m.fl. Vissa staten tillhöriga skogar av relativt liten omfattning, som förvaltas av annan myndighet än domänverket, såsom vattenfallsstyrelsen, armeförvaltningen m.fl., ingår bland övriga allmänna skogar.

Gruppen aktiebolags skogar omfattar skogar tillhöriga aktiebolag (alltså bolag ställt på aktier och ej enkla bolag).

Gruppen övriga enskilda skogar omfattar fideikommiss-skogar, godsens och herresätenas skogar, bondehemmanens

skogar, skogar tillhöriga bolag, som ej har karaktär av aktiebolag, samt s.k. kronohemman och krononybyggen i Norrbottens och Västerbottens län.

Alla "övriga enskilda skogar" belägna i Norrland, Kopparbergs län samt i följande storkommuner inom Värmlands län: Finnskoga-Dalby, Norra Ny, Ekshärad, Gustaf-Adolf, Hagfors stad, Norra Råda, Vitsand, Östmark, Fryksände, Gunnarskog, Brunskog, Arvika stad, Älgå, Eda, Köla, ~~Järns~~ Järnskog, Töcksmark, Holmedal, Arjängs köping och Sillerud redovisas som bondeskogar. I övriga Svealand redovisas "övriga enskilda skogar" med en skogsmarksareal inom en och angränsande kommuner under 400 ha som bondeskog och med en motsvarande areal av 400 ha eller däröver som godsskog. I Götaland är motsvarande gräns mellan bondeskog och godsskog 200 ha.

~~Järns~~ Järnskog

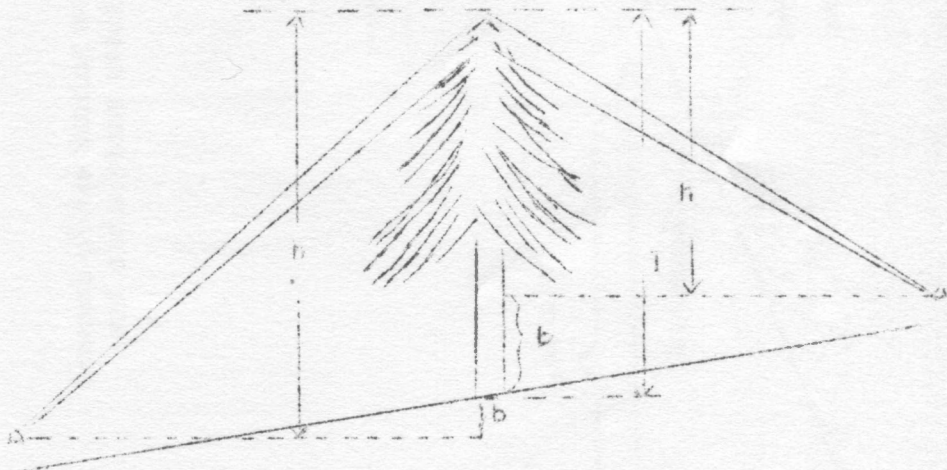
Kartbeteckningar för rågångar mellan olika
skogsägarkategorier, m.m.

	Kronopark	
	Kronodomän	
	Kronoöverloppsmark	
	Ecklesiastika skogar	
	Härads-sockenallmänning (Skogssällskapet)	
	Nationalpark	
	Renbetesfjäll	
	Stadsskog m.fl. = övr.allm.	
	Aktiebolag	
	Enskilda: godsskog	
	" bondeskog (utan färgbeteckning)	
	Skyddsskog	
	Svårföryngrad	Södra Sverige
	"	Norra Sverige
	1928 års skyddsgräns	

Mätning av toppskottslängd med kikare

Med hjälp av kikarens trådkors, trädhöjd och avståndet från observatören till trädet kan man avläsa de fem sista samt sista årets toppskott. Här bortses från innevarande års toppskott. Beträffande trädhöjden h observeras att den icke är lika med den verkliga höjden över mark l , utan höjden över horisontalplanet genom avläsarens öga.

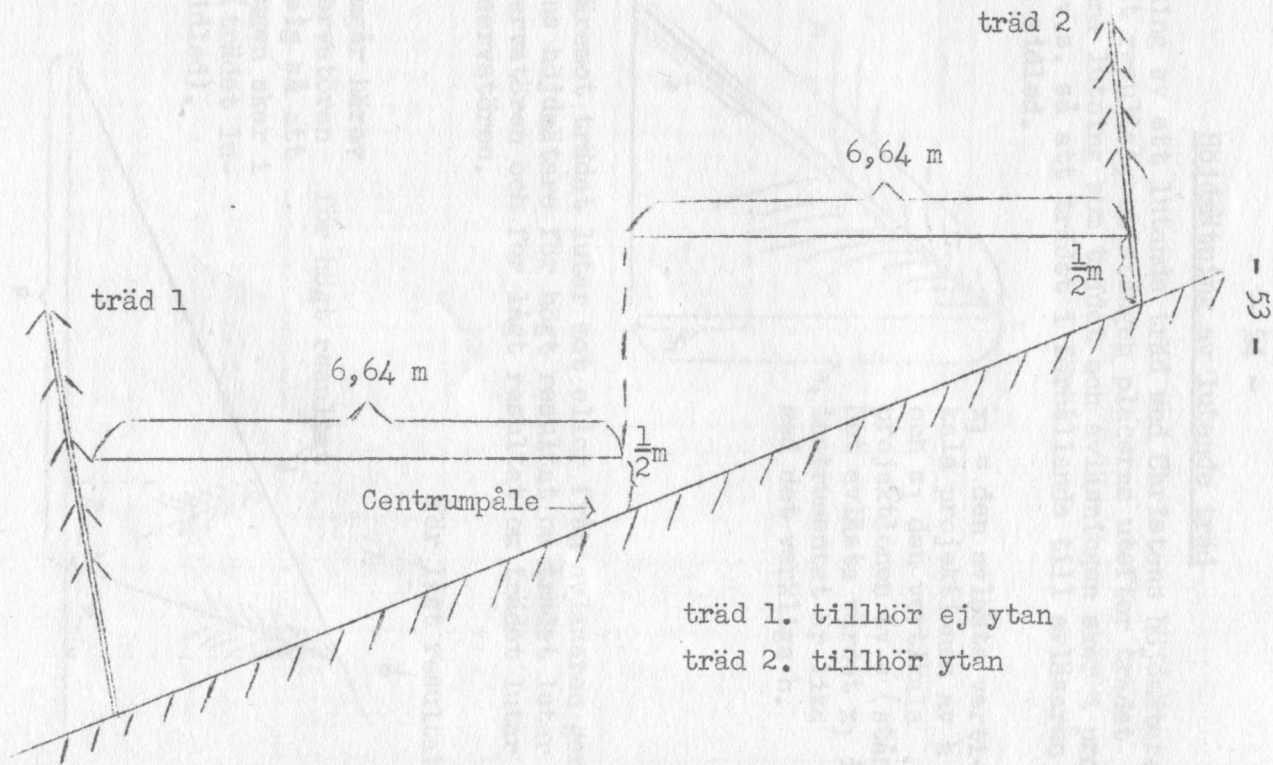
Som framgår av nedanstående skiss skulle den del av trädhöjden b som ligger under eller över detta horisontalplan dras ifrån den verkliga höjden om observatören står högre än trädets markhöjd och läggas till om han står lägre. På horisontell mark dras $1,5 - 2$ m från verkliga höjden l (observatörens höjd).

Förfarande vid toppskottsmätningen: Observatören ställer sig på lämpligt ställe och avstånd från trädet (drypt trädhöjden). I kikaren fixeras sista eller 5 sista toppskotten och antal streck avläses. Avståndet (horisontalt) till trädet mätes eller stegas. Med hjälp av nomogrammet avläses streckvärdet i mm med ingång ef-

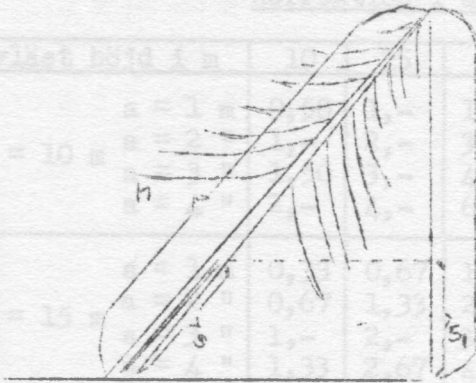
ter h (se ovan) och avståndet till trädet. Mellan kurvorna interpoleras på vanligt sätt. Detta streckvärde multipliceras sedan med antal avlästa streck. Med hjälp av tabellen avläses toppskottslängden direkt i dm.

Exempel på bestämning av kanträd
vid cirkelytans utsättande.

Höjdmätning av lutande träd

Mätning av ett lutande träd med Christens höjdmätare ger rätt resultat, om stängen placeras utefter trädet med samma lutning som trädet och avläsningen sker i profil, d.v.s. så att trädet i förhållande till avläsaren lutar i sidled.

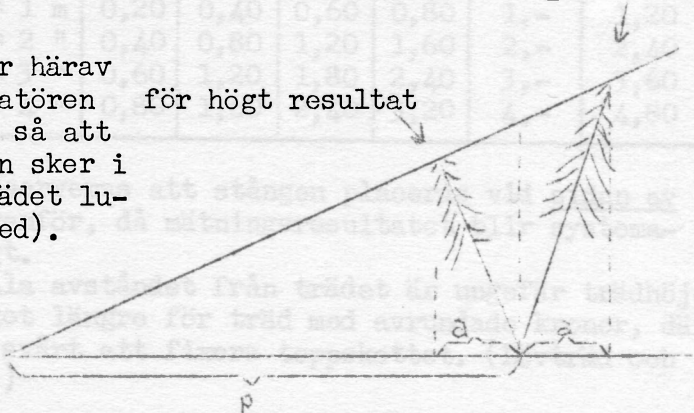

x_1 = den avlästa vertikala projektionen av h och s_1 den vertikala projektionen av s (stängen) Det avlästa värdet x_1 i instrumentet är lika med det verkliga h .

Om däremot trädet lutar mot eller från avläsaren ger Christens höjdmätare för högt resultat om trädet lutar mot observatören och för lågt resultat om trädet lutar från observatören.

för lågt resultat

Som framgår härav bör observatören ställa sig så att avläsningen sker i profil (trädet lutar i sidled).

Om observatören måste göra avläsning, där träden luta mot eller från, ges här nedan korrektioner = c i me-

ter för olika värden på p = avståndet till trädet i m.
 a = horisontella lutningsprojektionen i m, h = avläst
 höjd i meter, c skall läggas till avlästa höjden om trä-
 det lutar ifrån observatören och dras ifrån om trädet
 lutar mot observatören.

Korrektion i m = c

Avläst höjd i m	10	15	20	25	30	35	
$p = 10$ m	$a = 1$ m	0,50	1,-	1,50	2,-	2,50	3,-
	$a = 2$ "	1,-	2,-	3,-	4,-	5,-	6,-
	$a = 3$ "	1,50	3,-	4,50	6,-	7,50	9,-
	$a = 4$ "	2,-	4,-	6,-	8,-	10,-	12,-
$p = 15$ m	$a = 1$ m	0,33	0,67	1,-	1,33	1,67	2,-
	$a = 2$ "	0,67	1,33	2,-	2,67	3,33	4,-
	$a = 3$ "	1,-	2,-	3,-	4,-	5,-	6,-
	$a = 4$ "	1,33	2,67	4,-	5,33	6,67	8,-
$p = 20$ m	$a = 1$ m	0,25	0,50	0,75	1,-	1,25	1,50
	$a = 2$ "	0,50	1,-	1,50	2,-	2,50	3,-
	$a = 3$ "	0,75	1,50	2,25	3,-	3,75	4,50
	$a = 4$ "	1,-	2,-	3,-	4,-	5,-	6,-
$p = 25$ m	$a = 1$ m	0,20	0,40	0,60	0,80	1,-	1,20
	$a = 2$ "	0,40	0,80	1,20	1,60	2,-	2,40
	$a = 3$ "	0,60	1,20	1,80	2,40	3,-	3,60
	$a = 4$ "	0,80	1,60	2,40	3,20	4,-	4,80

Det bör observeras att stängen placeras vid sidan av
 trädet, ej framför, då mätningresultatet blir systema-
 tiskt för lågt.

Det optimala avståndet från trädet är ungefär trädhöj-
 den, dock något längre för träd med avrundade kronor, där
 det kan vara svårt att fixera toppskottet. (Lövträd och
 sörländstall.)

-56-

Sidan bortklippt

Framflyttning i meter vid olika lutningsvinklar under
längdmätning i kuperad terräng

Lutning	Vinkel	Framflyttning
2 m på 20 m	6°	0,1 m
3 " " 20 "	9°	0,2 "
4 " " 20 "	12°	0,4 "
5 " " 20 "	14°	0,6 "

Stämplingsinstruktion

Provstämplingen åsyftar i princip att erhålla en översikt av virkesutfallet vid en viss såsom rationell ansedd beståndsvård. Den är avsedd att lämna ett stöd åt avverkningsberäkningen, men den ersätter icke denna. Huruvida en med provstämplingen överensstämmande avverkning verkligen är lämplig, måste göras till föremål för särskilda överväganden. Sålunda kan provstämplingens resultat bära i den slutliga avverkningsberäkningen modifieras av hänsyn till behovet att ransonera knappa virkestillgångar eller till omöjligheten att inom erforderlig tid vidtaga föryngringsåtgärder, som betingas av det genom provstämplingen representerade virkets avverkning.

Provstämplingen avser endast att utmärka den avverkning å varje yta, som förrättningsmannen, med hänsyn jämväl till kringliggande bestånd, finner vara ur beståndsvårdssynpunkt önskvärd. Därvid tagas endast sådana områden i betraktande, som kunna överblickas från ytan.

Provstämplingen skall utmärka den avverkning, vars omedelbara utförande anses önskvärd ur beståndsvårdssynpunkt. Stämplingen utföres med tanke på att avverkningen skall återkomma efter ett visst, för landsdelen bestämt intervall. Huggningsintervallen skola i genomsnitt utgöra 20 år inom regionerna I, II, III, 10 år inom region IV och 6 år inom region V.

Om för beståndet angivits huggning såväl i a- som i b- perioderna bör huggningsstyrkan avpassas med hänsyn till härigenom kortare huggningsintervall.

Provstämplingen utföres, även om virkesutfallet per hektar blir för litet för ekonomisk avverkning. Att en yta nyligen gallrats utgör sålunda ej hinder för provstämpling. Den omständigheten, att å viss yta vissa dimensioner ej anses lämna rotnetto, hindrar ej deras utstämpling. Av sådana förhållanden påkallade korrekitioner tillhöra avverkningsberäkningen.

En uttömmande instruktion är icke möjlig utan förutsettes, att varje yta behandlas med avsikt att göra det bästa möjliga av den föreliggande skogliga situationen

utan större påverkan av förrättningsmannens sympatier för ett visst skogsbrukssätt eller viss beståndsform. Med en sådan inställning skulle i regel stämplingen komma att medföra bibehållande av beståndskaraktären såväl hos likformiga som olikformiga bestånd.

Vid provstämplingens utförande torde följande riktlinjer förtjäna beaktande.

Huggningsklass A. Stämplingen avser erforderlig komplettering av föregående avverkning i avsikt att befordra förnyingsmöjligheterna.

Huggningsklass B. Stämplingen i B:1 avser i likåldriga bestånd enbart förekommande överståndare, som på grund av avstannad tillväxt eller såsom hindrande för ungskogen böra avlägsnas. Hänsyn bör tagas jämväl till behovet av ytterligare fröproduktion. Stämplingen i B:2 utföres i huvudsak efter de grunder, som nedan anges för huggningsklass C.

Huggningsklass C. Stämplingen avser gallring. Huvudregeln är att befordra utvecklingen av välvuxna träd med goda kronor genom uttag av sämre träd och träd med ringa utvecklingsmöjligheter samt alltför dominerande individer. Stor vikt bör läggas vid det kvalitativa urvalet. Det bör observeras, att produktionens uthållighet väsentligen beror på tillräcklig stamförekomst under gallringstidens senare skeden. Kvalitativt goda och välplacerade småstammar sparas; dock bör gallring ske bland småträden, så att de för framtiden avsedda stammarnas utveckling befordras.

I likåldriga bestånd, särskilt av tall och lövträd, få de första gallringarna gärna låggallringskaraktär genom bortrensning av odugliga småstammar. Huggningsformen förskjutes sedan till likformig genomgallring och kan övergå till en måttlig huggning uppifrån. Härigenom nedbringas förrådet utan större produktionsminskning, vilket medför bättre förräntning. Gallringens orientering till de högsta skikten får dock ej bli så utpräglad, att medelhöjden och därmed massproduktionen sänkes avsevärt.

Huggningsklass D. Vid beståndsbehandlingen bör kravet på förräntning beaktas. Genom beståndets hänförande till någon av underklasserna D:1 eller D:3 har förrättningsmannen tagit ställning till frågan om beståndets bibehållande som produktionsfaktor (D:1) eller avveckling (D:3), medan han genom åsättande av D:2 angivit valmöjlighet i nämnda avseende.

Vid stämpling i D:1 åsyftas att med beaktande av kravet på markens behöriga utnyttjande genom ökat ljustillflöde vidmakthålla och befordra tillväxten, särskilt hos kvalitetsträden och att befordra utvecklingen och stormhärdigheten hos blivande fröträd. Vederbörlig hänsyn tagges till faran för storm- och torkskador; detta särskilt i förut ogallrade bestånd.

Stämpling i D:2 gives alltid karaktär av gallring. Gallringen utföres enligt samma principer som i D:1. Härvid beaktas dock, att tidpunkten för D:2-beståndens föryngring ligger närmare i tiden.

Vid stämpling i D:3 får hänsyn främst tagas till föryngringsförhållandena, såsom fröträdens frösättningsförmåga, exposition, markbeteckningens beskaffenhet, benägenhet för uppkomst av hindrande hyggesogräs m.m. Utvecklingsbara träd, särskilt timmerämnena även om de äro utan direkt medverkan i fröproduktionen böra jämväl kvarställas, om de beräknas avsätta en värdefull tillväxt och deras kvarlämnande ej medför hinder för föryngringen.

Huggningsklass E. Stämplingen avser beståndets snara avveckling och föryngring. Härvid bör observeras, att då bestånd av hagmarkskaraktär hänförts till denna huggningsklass, avvecklingen ofta bör ske genom successiv utglesning av eventuellt förekommande överbestånd av dålig björk med hänsyn till den granföryngring som kan förekomma. I tillämpliga delar beaktas anvisningarna för stämpling i D:3.

Anvisningar för bonitetsklassificering

Bonitetsbedömningen avser att gruppera skogsmarken i klasser med likartad produktionsförmåga.

Boniteringstabellerna för norra Sverige används inom region I, II och III (inom Kopparbergs län dock endast för storkommunerna Idre, Särna, Transtrand, Lima, Älvdalen, Våmhus och Orsa). Samma tabeller tillämpas även inom region II för storkommunerna Finnskoga-Dalby, Norra Ny, Vitsand och Östmark av Värmlands län.

Tabellerna för södra och mellersta Sverige används inom region III för Kopparbergs län utom ovanstående kommuner, inom region IV med undantag för ovanstående kommuner i Värmlands län samt inom region V.

De angivna höjdserierna enligt Jonsons boniterings-schema är att betrakta som stöd för boniteringen endast i de fall, då det gäller mera regelmässigt uppdragna och med låggallring eller genomgallring skötta skogar, likåldriga bestånd samt mark av enhetlig bonitet. Har avverkning skett genom dimensionshuggning eller timmerblädning, kan den kvarstående skogens medelhöjd vara för liten för att karakterisera boniteten. En fröträdsställning består däremot i regel av beståndets härskande stammar, varigenom fröträden visa större medelhöjd än det slutna beståndet.

Boniteringen skall i princip ske efter det med hänsyn till marken lämpligaste trädslaget. Dock må i huggningsklasserna B och C det befintliga trädslaget tjäna som underlag oavsett om detta kan anses vara lämpligast.

För kalmarker och ungskogar bedöms boniteten med stöd av förhållanden på närliggande marker samt genom observation å kvarstående stubbar, markflorans beskaffenhet m.m.

Om marken skulle vara besvärad av blockrikiedom, försumpningsfläckar, berg i dagen eller andra impediment av så ringa utsträckning, att de ej vid mätningen blivit särskilt redovisade, skall skälig hänsyn tas till genom impediment förorsakad produktionsminskning, varvid boniteten i motsvarande grad sänks. Som stöd vid jämkningen

erinras, att en sämre bonitetsklass vid bästa utnyttjande av marken beräknas ge ca 25 % lägre virkesskörd än närmast bättre klass, varför sänkning med en hel klass endast bör ske, om skoglösa impediment ingår med 25 % av beståndets areal.

Myrarna delas i fyra klasser enligt följande:

Myrarna indelas i följande tre undertyper.

1. Rismyror, a) kala, b) trädbevuxna

Rismyror är ris- och vitesserika samhällen, där vitesserna bildar tjäliga och täta lagar. Av de rikligt förekommande risen märks särskilt ljung, ojon, skvattara och dvärgbjörk. Dessutom förekommer risens halvgräs och örter, såsom tvånna, hjortron och silfverbjörk (Brosära).

2. Halvgräs- (sl. starr-) myror, a) kala, b) trädbevuxna.

Dessa utmärks av att i en lida och lucker matta av halvgräs eller blott svagt tätbildande vitesser förekommer starrgräs, tvånna eller tvånna etc., rikligt och jämnt.

3. Starr-, a) kala, b) trädbevuxna.

Härmed förstås växtsamhällen på kala, tillräckligt växtbevuxna eller växtbevuxna marker, i vilka särskilt starkt utvecklad starr eller där mest utvecklad utvecklad starr eller dessa biologiskt utvecklade myror, tillräckligt omfattningen av olika halvgräs (starrgräs, kungull etc.) såsom även gräs och örter. Vidare förekommer i alla dessa ris och buskar, såsom pens, dvärgbjörk och vide.

Höjdhöjningsmetoden

För bestämning av provytornas höjd över havet används höjdhöjningsmetoden.

Höjdhöjningsmetoden installeras på risens höjd över havet genom att vidta den yttre rörliga skalan.

Vid användning av höjdhöjningsmetoden skall iakttagas följande: Varje myron skall, vid passering av fix- eller provpunkt, bäras ut på en punkt på skalan på höjdhöjningspunkten och bestämmas på skalan. Såsom höjdhöjningsmetoden kan generaliserad användas för att bestämma höjden över havet för alla myror.

Schema för klassificering av myrар

Med myrар förstås turvbildande, till våta platser bundna växtsamhällen, vilka i naturligt tillstånd är trädlösa eller endast glest trädbevuxna. Ur ekologisk produktionssynpunkt tillhöra myrsamhällenas växtplatser i odikat skick impedimenten (övrig mark).

Myrarna indelas i följande tre undertyper.

1. Rismossar, a) kala, b) trädbevuxna

Rismossar är ris- och vitmossrika samhällen, där vitmossorna bildar tydliga och täta tuvor. Av de rikligt-ymnigt förekommande risen märks särskilt ljung, odon, skvattram och dvärgbjörk. Dessutom förekommer vissa halvgräs och örter, såsom tuvdun, hjortron och sileshår (Drosera).

2. Halvgräs- (el. starr-) mossar, a) kala, b) trädbevuxna.

Dessa utmärks av att i en lös och lucker matta av icke eller blott svagt turvbildande vitmossor förekommer starrgräs, tuvdun eller tuvsäv etc. rikligt-ymnigt.

3. Kärr, a) kala, b) trädbevuxna.

Härmed förstås växtsamhällen på sankar, tidtals vattenöversilade eller vattenbetäckta marker, i vilka samhällen mosstäcke saknas eller där mosstället utgörs av brunmossor eller dessa biologiskt närstående mossor. Fältskikt huvudsakligen av olika halvgräs (starrgräs, ängsull etc.) stundom även gräs och örter. Vidare förekommer ej sällan vissa ris och buskar, såsom pors, dvärgbjörk och viden.

Höjdbarometerns användning

För bestämmande av provytornas höjd över havet används höjdbarometer.

Höjdbarometern inställs på viss höjd över havet genom att vrida den yttre rörliga skalan.

Vid användning av höjdbarometern skall iakttagas:

1. Varje morgon skall, vid passerande av fix- eller höjdpunkt, barometern inställas på punktens höjd över havet. Såsom höjdfixpunkter kan generalstabskartan samt å järnvägsstationer angivna höjder användas.

Å en del generalstabsblad är höjden angiven i fot. Vid omräkning till meter multipliceras fotantalet med 0,3.

2. Vid varje provyta avläses höjden över havet, som antecknas å provyteprotokollet i klasser om 50 meter.

3. Inom taxeringslinjerna sker avläsning av barometern fortlöpande vid varje provyta intill nästa tillgängliga höjdfixpunkt, där ny omställning av barometern sker. Sådan omställning skall ske så ofta som möjligt. Om vid omställning av barometern större avvikelser föreligger, skall höjderna å föregående provyteprotokoll justeras, så att angivna höjdsiffror bli så exakta som möjligt.

Fältinstruktioner
Riksskogstaxeringen 1965

Sidan 65 saknas i boken.

Förfarande vid olycksfall

Vid olycksfall i arbetet tillämpas de bestämmelser och förordningar, som enligt lag gälla för yrkesskada.

Varje taxeringslag skall vara försett med av Skogshögskolan tillhandahållen förbandslåda i fullt användbart skick, och dessutom skall ett tillräckligt antal s.k. första förband finnas lätt tillgängligt för användning. Dessutom skall i varje bil finnas en mindre förbandslåda av räddningskårens modell.

Vid inträffat olycksfall skall i första hand föreskrifterna i "Första hjälpen vid olycksfall" tillämpas. Genom lagledarens försorg bör därefter den skadade, för såvitt skadan ej är obetydlig, omedelbart komma under läkarbehandling. Ambulans rekvireras om möjligt från närmaste ambulansstation ansluten till räddningskåren. (Se förteckning i räddningskårens karta.) Vid eventuell intagning å sjukhus, skall meddelande härom så snart som möjligt lämnas till kontoret.

I samband med inträffat olycksfall skall anmälan härom genast avgivas i två exemplar till den allmänna sjuk-kassa, där den skadade är sjukförsäkrad. Härvid användes av Riksförsäkringsanstalten efter samråd med Kungl. Arbetarskyddsstyrelsen fastställt formulär till "Anmälan om yrkesskada. Obligatorisk försäkring". En kopia av denna anmälan skall dessutom tillställas kontoret för kännedom.

Kostnad för transport av den skadade för erhållande av vård, läkarintyg, läkarvård, läkemedel samt vård å sjukvårdsinrättning kan vid behov förskottas av lagledaren.

Under karenstiden må lagledaren vid olycks- och sjukdomsfall (om den skadade eller sjuke ej befinner sig i sin hemort) utbetala en ersättning per dag som motsvarar merkostnadsersättningen. Ev. fråga om övrig ersättning bedömes från fall till fall och regleras från kontoret.

ALLMÄNNA ADMINISTRATIVA FÖRESKRIFTER

Lagledarens närmaste överordnade är föreståndaren vid institutionen för skogstaxering. Uppdrag att förmedla direktiv till lagledare innehas dock även av utsända inspektörer.

Förmannen skall närmast under lagledaren utöva befäl och biträda denne vid övervakande av lagets arbetare.

Förutom vad i instruktionen tidigare föreskrivits åligger det lagledaren följande:

Beträffande kassaredovisningen:

att med samma ansvar som en statens tjänsteman omhändera och med vederbörliga verifikationer redovisa för de för taxeringslaget utlämnade medlen. Dylik av lagledaren underskriven redovisning, omfattande kalendermånad, skall assurerad till fulla värdet insändas till Skogshögskolan, Institutionen för skogstaxering, Stockholm 50, inom en vecka efter månadens utgång. Lagledaren har att dessemellan vid anfordran redogöra för institutionsföreståndaren eller av denne utsänd inspektör;

att till månadsavlänad utbetala lön för del av månad enligt respektive månads dagantal i överensstämmelse med för olika månader upprättad tabell;

att vid utbetalning av varje månadslönen göra avdrag för källskatt enligt skattetabellerna;

att vid insändandet av första månadens redovisning och sedermera vid nyanställningar samtidigt med avlöningslistan insända uppgift om de anställdas fullständiga för- och tillnamn, födelseår och -dag, post- och bostadsadress samt mantalsskrivningsort;

att numrera verifikationerna i övre vänstra hörnet samt kontrollera varje verifikation beträffande utbetalt belopp och kvittering; å kvittenser avseende transporter skall färdsätt, väglängd och angivande av orter mellan vilka transporten skett antecknas;

att attestera samtliga verifikationer. Dessa böra skrivas på av Skogshögskolan tillhandahållna kvittensblanketter och ej å smärre notor eller papperslappar. Kvittringen skall göras med bläck eller anilinpenna;

att före insändande av redovisning kontrollera densamma noggrant.

Beträffande arbetsledning:

att meddela lagmedlemmarna att ömsesidig uppsägnings-tid skall utgöra en vecka;

att noga instruera varje man i laget angående de metoder, efter vilka arbetet skall bedrivas, samt inpränta vikten av att alla observationer och mätningar görs med noggrannhet och i överensstämmelse med denna instruktion;

att tillse, att ej några av de föreskrivna observationerna bortglöms eller utförs mindre omsorgsfullt, och att text och alla siffror skrivs med största tydlighet;

att, därest någon i laget visar sig olämplig, avstänga denne från deltagande i arbetet samt omedelbart anmäla förhållandet till institutionsföreståndaren;

att utbilda reserv till förman och övriga befattningar efter samråd med institutionsföreståndaren;

att i händelse av olycksfall eller sjukdomsfall ordna för den sjukes kötsel och eventuella förflyttning samt till kontoret insända rapport härom (se sid. 66);

att under arbetet icke lämna sitt lag samt övervaka att god ordning råder i laget;

att skadegörelse på gröda, hägnader o.dyl. undviks samt i övrigt tillse, att anledningar till konflikter med ortsbefolkningen undviks samt omedelbart rapportera om sådana förekommit;

att tillse, att försiktighet med eld iakttas och att sålunda under torrperioder rökning i skogen icke förekommer.

Beträffande arbetsplanering:

att planera arbetet på lång sikt på ett kostnadsbesparande och ändamålsenligt sätt. Val av logiorter bör ske så att så korta restider som möjligt erhålles. Som regel bör därför ett och samma logi ej användas mer än högst 5 arbetsdagar i följd under arbetets gång. Skulle särskilda skäl föreligga att ha taxeringslaget stationerat på samma plats längre tid, har lagledaren att i samband med insändandet av arbetsrapporten motivera anledningen härför;

att begränsa övertiden till minsta möjliga. Ordinarie arbetstid (inklusive gångtid och spilltid men exklusive måltidsraster) utgör 45 timmar per arbetsvecka, som lämpligen disponeras med 8 timmar på vardagar och 5 timmar på lördagar. Lagledaren äger bestämma varje dags arbetstid med hänsyn till arbetets lämpliga bedrivande, dock bör längre övertidsarbete under flera dagar i följd om möjligt undvikas liksom arbete på sön- och helgdagar med undantag för förflyttning av lag. Antal arbetstimmar, som vid veckans slut inalles från taxeringens början fullgjorts utöver den ordinarie arbetstiden och för vilka motsvarande ledighet ej redan uttagits utan påräknas först längre fram, skall angivas å varje veckorapport. Med inarbetad tid avses den tid laget disponerats för taxeringsarbete utöver fastställd arbetstid. Därest lagets arbetstid på grund av arbetsförhållandena undantagsvis ej kan till fullo utnyttjas, föranleder detta icke någon minskning av tillgodoräkningen för inarbetad tid.

För taxeringsarbetet outnyttjad tid bör dock regelmässigt utnyttjas för vård och tillsyn av tjänstebil och övrig utrustning, kontroll av blanketter, planeringsarbete, avlöning o.s.v. Därutöver får laget utnyttjas för ovan angivna arbeten under högst 5 arbetstimmar per månad.

Vid beräkning av daglig arbetstid räknas påbörjad halv timma såsom hel halvtimma. I samband med flyttning erforderlig packning av personlig utrustning får ej inräknas som arbetstid;

att vid slutet av varje vecka å blankett F 6 rapportera till kontoret den gångna veckans arbeten och närmaste tidens arbetsplan. Under "total tid" anges den tid som åtgått för taxeringsarbetet och förflyttningar.

Uppgår ej denna tid till föreskriven tjänstgöringstid på grund av att hela dagen ej kunnat utnyttjas, antecknas dock den föreskrivna arbetstidens längd, men anges i anmärkningskolumnen den utnyttjade tidens längd. Gångtid innefattar tid för nödvändiga förflyttningar mellan trakter och förläggningar. För varje arbetsdag skall uppgifterna i arbetsrapporten kompletteras med angivande av klockslag då laget dels lämnar förläggningen och dels återkommer; dessutom skall uppkommen (onormal) spilltid över 30 minuter noteras.

Veckorapporten skall avsändas i så god tid att den beräknas vara i Stockholm måndag f.m. Om rapporten av någon anledning icke kan förväntas ankomma till kontoret vid denna tidpunkt och positionsuppgifter ej överensstämma med de i föregående veckas rapport angivna, skall position för laget avseende måndag och tisdag, intelefoneras till telefonvakt (se nedan) senast söndag kväll. Härvid lämnas uppgift om den ordningsföljd, i vilken trakterna kommer att taxeras; samtidigt uppges å vilken poststation meddelanden kan hämtas betr. eventuellt ändrade planer;

att veckorapporten skall omfatta minst tiden t.o.m. dagen före avsändningsdagen med angivande av resplanen minst en vecka framåt samt påföljande måndag och tisdag. Arbetsrapportens logiuppgift bör vara noggrant angiven och om möjligt innefatta uppgift på närmaste telefonadress till lagledaren;

att snarast möjligt telegrafiskt under adress Skoghögskolan, Institutionen för skogstaxering, Stockholm 50, eller per telefon Stockholm 34 98 30, ankn. 39 meddela förändring i uppgiven arbetsplan eller adress. Även för andra viktiga meddelanden bör telefonen anlitas.

Ovan angivet telefonnummer gäller endast under följande expeditionstider: Måndagar - fredagar mellan 8,30 - 16,30. Under övriga tider är nr 34 98 36 natt-

kopplat till en talregistreringsmaskin, varvid ändringar i arbetsplan och andra viktiga meddelanden skola lämnas å detta nummer (34 98 36). Dessa meddelanden skall vara korta (högst 60 sekunder). Ex. Lag nr 12 vill meddela att planen ändras, så trakterna 345-35-1 och 335-20-1 skall taxeras den 17 juli och den 18 juli.

Meddelandet får då följande ordalydelse:

"Lag 12 177 -345-35-1 nord 187 -335-20-1 öst", först lagets nr, sedan siffrorna för datum, månad och trakt-nr i en följd och därefter vilken traktsida laget börjar på. Det är viktigt att ett sådant meddelande på ändrad arbetsplan börjar med "lag". Andra viktiga meddelanden endast avseende kontoret lämnas i klar text, dock skall meddelandet alltid börja med "expedition".

Ex. "Expedition lag 5 behöver ny kompassgångare".

Å veckorapporten skall i god tid anmälas, när den inarbetade tiden beräknas komma att uttagas. Ledighet för redan inarbetad tid kan av lagledaren medges laget för högst tre dagar i följd. Önskar laget hopspara inarbetad tid för erhållande av längre sammanhängande ledighet, skall anhållan härom göras å kontoret i god tid dessförinnan. Sådant längre ledighet bör lämpligen uttas i samband med lagets förflyttning till nytt taxeringsområde. Skulle vid fältarbetssäsongens slut inarbetad tid kvarstå, utgår avtalsenligt kontant enkel övertidsersättning härför, enligt särskild tabell.

Lagledaren skall i god tid till kontoret före avslutandet av sitt taxeringsområde, telegrafiskt eller per telefon meddela sista trakt samt telegramadress. Avresa från arbetet får ej anträdas, innan medgivande härom ingått från kontoret.

Beträffande protokoll och postgång:

att tillse, att samtliga protokoll signeras samt att å provyteprotokollet klockslag anges vid arbetets påbörjande och avslutande å ytan. Lunchraster och onormal spilltid, som inträffat sedan föregående provytas avslutande, skall härjämte antecknas i minuter å provyteprotokollet;

att tillse, att alla protokoll väl förvaras och ordnas;

att låta omskriva och därvid kontrollera starkt uppblötta eller på annat sätt skadade protokoll;

att minst en gång i veckan till kontoret insända avslutade blanketter och insamlade borrhspån;

att härvid bifoga ej vidare behöfliga kartor;

att omsorgsfullt emballera försändelser;

att alltid förse dessa med anteckning om avsändarens namn och adress samt insända borrhspån, stamlistor och protokoll såsom vanlig postpaketförsändelse;

att tillse, att i dessa försändelser ej inläggas rekvisitioner eller särskilda meddelanden till Skogshögskolan;

att samtidigt å särskilt brevkort meddela avsändandet och rekvirera eventuellt behöfliga blanketter och andra utensilier;

att adressera meddelanden i tjänsten direkt till institutionen för skogstaxering och ej till någon av tjänstemännen personligen;

att alltid härvid uppge lämplig postadress för eventuella meddelanden samt om möjligt telefonadress;

att å sålunda uppgiven adress efterhöra post;

att härvid övervaka att endast post för det egna laget hämtas;

Beträffande utrustning m.m.

att utkvittera och ansvara för de instrument och redskap, som utlämnas till laget, samt att tillse, att desamma äro fullt brukbara och väl skötta speciellt

att tillväxtborrhspån, som blivit slöa, insändas till kontoret för utbyte;

att övervaka bilens skötsel enligt särskild instruktion;

att alltid medföra brukbart signalhorn under arbetet och genast giva svar på inspektörens signaler (- - -).

Cirkulärskrivelse nr 1/1965

Tillägg till stubbinventeringen:

Registrering av träd på stubbytor

Vid de nu pågående avverkningsberäkningarna är det önskvärt att kunna stämma av gallringsstyrkorna vid provstämplingen mot de som tillämpas i praktiken. För detta ändamål skall kvarstående träd på stubbytor tills vidare registreras vid alla lag.

Registreringen skall utföras jämsides med den ordinarie stubbräkningen på skogs- och hagmark för varje stubbyta eller del därav som under föregående säsong - säker eller tveksam bestämning - övergått av röjningsgallring eller gallring.

Reovisningen sker på en extra stubbinventeringsblankett, som fästs efter det ordinarie stubbprotokollet med ett gem. På extraprotokollet anges "Kvarstående träd" ovanför "Protokoll för stubbinventeringen" och identifiering: region, trakt, A- och B- samt a-, b- eller c-yta, påslag (exv. N 200), lag, datum och signatur.

Efter "~~kvarstående träd~~" anges gallringsstyrkan såsom "svag", "normal" eller "stark" efter förrättningsmannens subjektiva bedömning.

Inklavning och prickning sker enligt nedan och i övrigt i tillämpliga delar på motsvarande sätt som för stubbar.

Friska och rötskadade träd särskiljs ej.

Diametern på bark - lägst 5 cm - mäts på lågkant i stubbhöjd.

Inklavade träd förses med klappalättslag i stubbhöjd.

Saknas träd inom stubbytan ringas blankettfältet.

N) J. avm. kop.

4.6.1965
~~2.6.1965~~ v.S.